Izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka lir 15, na šestih straneh lire 20; zaostale številke dvojno. Celoletna naročnina lir 800, polletna lir 420, trimesečna lir 220. Uredništvo in uprava: Trst, ulica Montecchi št. 6/II. nadstr. - tel. štev. uredništva 93-073, 93-806; tel. štev. uprave 90-247. Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter lir 30. Oglasi se plačajo vnaprej.
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPEDIZIONE IN ABBON. POSTALE

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S. T. O.

Ta teden je W. Herod napovedal, da bo v vsej Zahodni Evropi uvedeno racioniranje življenjskih potrebščin.

Če nočeš, da bo tvoja družina stradala, podpiši berlinski poziv!

OBNOVLJENA IZDAJA LETO III. ŠTEV. 131 — TRST SOBOTA, 16. JUNIJA 1951. — CENA 15 LIR

Po zaključenih pokrajinskih in občinskih volitvah v 66 provincah Italije

Krščanska demokracija je izgubila 2.500.000 glasov v primeri z 18. aprilom 1948

Levica zmagala v 100 občinah z nad 10.000 prebivalci, DC pa le v 75 - 13 glavnih mest izvojevalo ljudstvo - Velike sleparije in zastrahovanje s strani oblasti, duhovnikov in vladnih strank

V nedeljo so bile izvedene krajinske in skoro povsod tudi občinske volitve v nadaljih 30 italijanskih provincah. Tudi za to priliko je mobilizirala De Gasperijeva vlada vse svoje razpoložljive sile: karabinjerjev, prefektov pa župnikov, nun in ostalih aktivistov DC. Že pri pripravi volilnih imenikov so oblasti izdale velikanske sleparije v dobro delovnega ljudstva, črtaje iz njih na tisoče svojih protnikov, na drugi strani pa so vpisale veliko število svojih ljudi na več volilnih krajih tako, da so mogli oddati svoj glas na več voliščih. V ta namen je minister Scelba tudi izredil, da se morajo volitve vršiti v treh obrokih, da bi tako omogočil večkratno glasovanje svojim pristašem na raznih krajih.

Zelo številne so bile tudi to pot zlorabe cerkve in vere v volilne propagandne namene, pri čemer so se izkazali najaktivnejši prav protiljudski duhovniki in nune. Številni duhovniki so zlorabili v ta namen tudi prižnico in spovednico ter so pretili volivcem z večnim pogubljenjem in podobnim. V tem smislu je Krščanska demokracija izvajala tudi svojo propagando z lepaki in letaki, s katerimi je skušala vplivati na volivce zlorabljajoč njihovo versko čustvo. Tako so celo v volilne kabine obesili letake z napisi: «Bog te vidi, komunist ne»

Kljub stotinam milijonov lir, potrošenih za volilno propagando in podkupovanje, zastrahovanju s strani oblasti in duhovnikov ter neštevilnim volilnim sleparijam pa tudi to pot ni uspelo Krščanski demokraciji, da bi ušla jasni obsodbi ljudstva. **V 30 provincah je izgubila nadaljnjih 946.996 glasov v primeri s parlamentarnimi volitvami od 18. aprila 1948. V vseh treh volilnih nedeljah je De Gasperijeva stranka izgubila v 66 provincah, to je v dveh tretjinah Italije, skupno dva milijona in pol volivcev od leta 1948.**

Nasproti temu pa so se napredne sile združene v Ljudskem bloku ojačile tudi na volitvah zadnje nedelje ter so dosegle v vseh 30 provincah znaten napredek v primeri z volitvami od 18. aprila 1948.

Pri volitvah v pokrajinske svete je dobila **Komunistična partija Italije** po uradnih podatkih notranjega ministra **1,529.432 ali 23,3** odst. vseh oddanih glasov ter si s tem zagotovila **207 sedežev. Socialistična (Nennijeva) stranka** je dobila skupno **849.699 ali 12,9 odst glasov in 113 sedežev, nezavisna levica** pa je prejela **151.031 ali 2,3 odst. glasov in 25 sedežev.** Skupno so po uradnih podatkih prejele liste levice **2,530.153 ali 38,5 odst glasov ter 345 sedežev v pokrajinskih svetih.**

Krščanska demokracija je prejela v celoti **2,351.018 ali 35,9 odst. glasov ter 339 sedežev.** Na ta način je glavna vladna stranka dobila 180 tisoč glasov manj kot kandidati Ljudskega bloka. **Tri socialistične struje** so dobile skupno **535.415 glasov ali 8,2 odst. in 44 sedežev, republikanci 150.620 alj 2,3 odst. glasov s 16 sedeži, liberalci 256.165 ali 3,9 odst. glasov in 20 sedežev, monarhisti 105.083 ali 1,6 odst. in 10 sedežev, misini 280.731 ali 4,3 glasov in 23 sedežev, neodvisna desnica 108.034 ali 1,6 odst. in 18 sedežev, nezavisna sredina 85.604 ali 1,3 odst. glasov in 19 sedežev ter ostale skupine 158.158 ali 2,4 odst. glasov in 15 sedežev.** Pripomniti je treba, da je v zadnjih dveh skupinah precej kandidatov, ki so bili vezani s silami Ljudskega bloka. Na drugi strani pa je tudi številka glede Krščanske demokracije netočna, ker so v njej upoštevani vsi glasovi, ki jih je ta stranka dobila skupno z ostalimi političnimi skupinami v številnih krajih, kjer ni mogla sama nastopiti.

Tudi v občinskih volitvah so dobile napredne ljudske liste mnogo več glasov kot v parlamentarnih volitvah leta 1948. Kljub vezanim listam (liste apparentate) in večinskemu sistemu je uspelo Ljudskemu bloku doseči zmago v stotinah občin. Doslej pa notranje ministrstvo še ni dalo točnih podatkov glede občin s pod 10.000 prebivalci. Za 423 občin je doslej šele priznal Scelba, da je zmagal Ljudski blok, dočim še ni hotel ugotoviti, komu pripada 441 občin, za katere pravi uradna statistika, da so zmagale «krajevne liste». Se večji uspeh so dosegle ljudske liste v občinah z nad 10.000 prebivalci. **Ljudski blok je dosegel večino v 100 občinah, od katerih v 13 glavnih mestih provinc** in sicer Alessandriji, Arezzu, Bridisiju, Grossetu, La Speziji, Livornu, Modeni, Parmi, Pescari, Pistoji, Reggiu Emilia, Sieni in Tarantu. Nasproti temu pa je **Krščanska demokracija** dosegla več glasov kot Ljudski blok **le v 75 občinah z nad 10.000 prebivalci med njimi v 8 glavnih mestih provinc.** S sistemom vezanih list je vladnim strankam uspelo dobiti z neznatno večino le 16 glavnih provincijskih mest od 29 in to Asti, Belluno, Chieti, Cuneo, Firenze, L'Aquila, Latina, Lecce, Lucca, Massa, Piacenza, Pisa, Teramo, Torino, Videm in Viterbo. V Gorici, kot znano, ni bilo občinskih volitev, temveč le pokrajinske.

Po vsej Italiji vlada zaradi teh novih uspehov ljudskih list veliko navdušenje in vsi inozemski listi komentirajo nazadovanje DC kot jasno obsodbo Degasperijeve politike vojne in brezposelnosti.

USPEH LJUDSKIH SIL pri volitvah na Goriškem

Titovci so izgubili v Gorici 450 ali 22,5 odst. glasov
Večina Slovencev je glasovala za Demokratično enotnost

Če kje, se je prav na volitvah v goriški pokrajini pokazal v vsej svoji goloti protidemokratičen in protiljudski bes vseh reakcionarnih strank

Titovci in belčki so v ta namen vrgli med Slovence parolo, da je vseeno ali volijo SDZ ali DFS, samo da volijo «slovensko». S to parolo so skušali premotiti poštene goriške Slovence, da ne bi oddali svojega glasu edini ljudski listi, na kateri so kandidirali i Slovenci i Italijani, to je Posoški odn. Občinski demokratični enotnosti. Svoje «slovenstvo» pa so titovci najbolje pokazali v Krminu, kjer oni sami niso mogli postaviti občinske liste, ter so dali navodila, naj Slovenci volijo belo glasovnico, čeprav je na listi PDE kandidiral med drugimi tudi za vedni slovenski kmet Toroš. S tem so neposredno pomagali do zmage krščanski demokraciji, ki je največ odgovorna za narodno zapostavljanje goriških Slovencev. Iste protiljudske propagande so se posluževali tudi belčki in tako pomagali do večjega števila glasov italijanskim šovinistom. Krščanska demokracija se je izkazala hvaležno za to pomoč ter je s svoje strani šla na roko slovenskim nacionalistom. Tako je dala belčkom na razpolago kamion za lepljenje lepakov.

Kajpak so tudi oblasti same posegale v volilno borbo s tem, da so na eni strani dopuščale protiljudskim strankam popolno svobodo v volilni propagandi, dočim so proti stranki ljudstva postopale nad vse strogo ter ovirale tudi zakonita propagandna sredstva. Tako so karabinjerji v Jamljah tudi dan pred volitvami, kot se je to zgodilo že teden prej, zaplenili 19 izvodov «Dela», ki so ga naši tovariši prodajali po vasi. Prav tako pa so skušali na več krajih ovirati našim tovarišem lepljenje lepakov Demokratične enotnosti.

Protiljudske stranke so potrosile težke milijone za obsežno volilno propagando ter za podkupovanje volivcev. Največjo propagando sta kajpak razvili Krščanska demokracija in titofašistična Fronta, ki sta v ta namen dobili neomejene kredite od vlad iz Rima in Beograda. Krščanska demokracija se je po svoji navadi poslužila predvsem cerkve in vere ter zlorabljala verski čut prebivalstva. Pred sam vhod številnih volišč je nalepila ogromne lepake z napisom: «Nella cabina Dio solo ti vede e ti giudicherà!» Odveč bi bilo poudarjati podlost teh metod, ki so vredne srednjeveške inkvizicije. Toda tudi na voliščih je DC uporabila vsa sredstva in goljufije, da bi si zagotovila čim večje število glasov. Tako je v Gorici privedla na volišče na desetine umobolnih iz tamkajšnje blaznice, za katere je celo zahtevala, da bi smeli zanje voliti spremljevalci. Mnogo je bilo tudi primerov, da so na nosilnicah prinesli težko bolne in celo umirajoče.

Vse te mahinacije protiljudskih strank in oblasti pa kljub temu niso mogle odvrniti ljudstva, da ne bi izkazalo svojega zaupanja edini demokratični listi Posoške demokratične enotnosti. V volitvah za Pokrajinski svet je dobila PDE skupno 21.896 glasov ali 28,7 odst. vseh oddanih glasov. V primeri z volitvami iz leta 1948. je ljudski blok pridobil nad 3.500 glasov. Najbolj je nazadovala Krščanska demokracija, ki je od parlamentarnih volitev izgubila v goriški pokrajini 10.000 glasov in s tem absolutno večino. Tudi titovci so doživeli na teh volitvah neprijetno presenečenje. V sami Gorici so izgubili 450 glasov, to je 22,5 ods. v primeri z zadnjimi občinskimi volitvami Titovci in belčki so skupno dobili v vsej pokrajini komaj 5.242 ali 6,8 odst., iz česar jasno izhaja, da je večina Slovencev glasovala za Demokratično enotnost.

Na podlagi volilnih izidov so bili na listi Posoške demokratične enotnosti izvoljeni sledeči kandidati:

POLETTO Silvino za volivno okrožje Skocijan - Starancan, RIJAVEC Karlina-Mira za Foljan-Sredpolje, SORANZIO Carlo za Ronke, TOROS Franc za Krmin, PIAN Giovanni za Gradiško in BERGAMAS Fulvio za Zagraj-Romans. Tako bodo interese ljudstva zastopali v pokrajinskem svetu 4 Italijani in 2 Slovenca.

Napeto ozračje na Srednjem Vzhodu

V teku so pogajanja med zastopniki perzijske vlade in voditelji petrolejske družbe - Angleži so poslali svojo 16. brigado padalcev

TEHERAN — Kot poročajo iz Irana so angleški kapitalisti in militaristični krogi želeli pošiljati orožje šejkom omenjenih dežel.

V Teheranu so v teku pogajanja med zastopniki perzijske vlade in Anglo Iranian Oil Company v zvezi z nacionalizacijo petrolejskih vrelcev. Vse kaže, da niso Angleži v ničemer popustili in da še nadalje vztrajajo celo nezdravo ozračje na Srednjem Vzhodu.

Kljub temu pa je posebna komisija, ki je bila imenovana v perzijske vlade in ki bo odslej dalje vodila posle vodstva petrolejskih vrelcev, zabeležila sedež že omenjene petrolejske družbe in na pročelju glavne direkcije izobesila perzijsko državno zastavo. Zelo verjetno pa je zadržanje dosedanjega angleškega vodstva petrolejskih vrelcev, ki je novoustanovljeno komisijo slavnostno sprejelo. Vse kaže, da se nekaj ukriva v ozadju in da so v zadnjem trenutku posegli odločneje tudi ameriški petrolejski monopoli. Znano je namreč, da je gospod Truman pretekli teden poslal perzijski vladi posebno spomenico, s katero je takoreč «poskušal» urediti spor. Zelo povsem jasno je, da ga hoče on želi urediti tako, da bi si petrolejem kratkomalo popolnoma zavladali izključno le ameriški monopolisti.

Angleški poslanik Shepherd je vedno izvaja oster pritisk na perzijsko vlado ter jo sili v popuščanju oz. k opustitvi nacionalizacije. Grozi ji celo z vojaško silo. Angleška vojska je med tem že odposlala na otok Ciper svojo 16. brigado padalcev. Te dni so časopisi poročali o raztovarjanju velikih količine orožja na otokih v perzijskem zalivu. Vse torej kaže, da angleški petrolejski monopolisti resno pripravljajo novo nevarno igro na Srednjem Vzhodu.

Že večkrat smo omenili dejstvo, da perzijska vlada na vse načine mešetari in da se bodi, da bi bogate petrolejske vrelce izročila ameriškim monopolistom. To bi bila verjetno storila, ako bi se taki zamisli ne postavljalo po robu perzijsko ljudstvo, ki odločno zahteva izvedbo celotne nacionalizacije petroleja ter odhod vseh imperialističnih izkoriščevalcev s polotoka.

Ta teden je bilo več velikih manifestacij v južnih predelih države in na otoku Bahrein, kjer je prišlo celo do težjih incidentov zaradi intervencije policije. Manifestanti tega otoka zahtevajo tudi odhod okupacijskih čet ter vrnitev vseh otokov v Perzijskem zalivu svoji matični državi. Znano je, da angleški imperialisti poskušajo za neodvisne, ter postaviti ne države s tem da jih proglašajo za neodvisne, ter postaviti arabske narode pred izvršeno dejstvo.

BUENOS AIRES — V argentinski prestolnici so bile v sredo velike demonstracije v znak protesta proti umoru dveh komunističnih voditeljev, ki so ga izvršili Peronovi fašisti.

OBOROŽEVANJE ATLANTSKIH DRŽAV POVZROČA VEDNO VEČJE ŽRTVE

Zahodni Evropi grozi omejitev živeža in drugih dobrin

Nova nota ZSSR proti separatni mirovni pogodbi z Japonsko - Sestanek 12 zunanjih ministrov za sprejem Grčije in Turčije v atlantski pakt - Truman zahteva podaljšanje diktatorskih gospodarskih pooblastil vladi za dve leti

Posebni odposlanec Trumana, znani mednarodni spletkar John Foster Dulles, se je te dni silovito trudil, da bi prepričal britansko in francosko vlado za sklenitev separatne mirovne pogodbe z Japonsko. Namen Združenih držav je namreč ta, da bi izločile od pogajanj in podpisa te mirovne pogodbe Sovjetsko zvezo, LR Kitajsko, LR Korejo in druge države, ki so se borile proti japonskemu napadu. S separatno mirovno popogbo hočejo namreč ameriški imperialisti spremeniti Japonsko v svojo stalno vojaško bazo, kar bi si zagotovili s posebno klavzulo, da smejo ameriške čete ostati v nedogled na japonskem ozemlju.

V nedeljo je zato Sovjetska zveza izročila ameriškemu veleposlaniku Alanu Kirku v Moskvi drugo noto v tem vprašanju. V tej noti ugotavlja ZSSR da mora biti mirovna pogodba sklenjena in podpisana od vseh držav, ki so se bojevale proti Japonski. Prav tako mora biti sestavljena v duhu medzavezniških dogovorov v Kairu, Jalti in Potsdamu. V ta namen predlaga Sovjetska zveza naj se v juliju ali avgustu letošnjega leta skliče mirovna konferenca s predstavniki vseh držav, ki so bile v vojnem stanju z Japonsko. Ta konferenca naj preuči vse obstoječe osnutke za zadevno mirovno pogodbo. V nadaljnjem besedilu sovjetska nota obsoja poskus Združenih držav, da bi prezrle Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko pri sklepanju pogodbe, ki bi samo poživila napadalno silo v Pacifiku. Nota ZSSR pobija tudi vse zlohotne in neresnične očitke, ki jih je vseboval ameriški odgovor na prvo zadevno sovjetsko noto. Končno ugotavlja, da Združene države hočejo še naprej obdržati svojo nadoblast nad Japonsko ter upo rabljajo japonske vojake v vojni na Koreji.

Spričo objave besedila sovjetske note je indijski predsednik vlade Pandith Nehru dal ponovno izjavo, da Indija želi čimprejšnje sklenitve mirovne pogodbe z Japonsko, ki bi se teko zopet mogla vrniti med neodvisne narode. Povedal je tudi, da je sporočil Združenim državam in Veliki Britaniji v tej zadevi mnenje Indije, da ne more biti nobenega dogovora na Daljnjem Vzhodu brez sodelovanja LR Kitajske.

Medtem pa ameriški netilci vojne z vso naglico organizirajo atlantski vojni stroj. Vodja vojaške produkcije atlantskega pakta William Herod je v torek napovedal, da bodo morale države Zahodne Evrope v kratkem zopet uvesti racionalizacijo življenjskih potrebščin. To je potrebno, če se hocejo zahodne države oborožiti in se pripraviti na ameriške vojne pustolovščine.

Razširjenje atlantskega pakta zadobiva vse konkretnejše oblike. Tako je belgijski zunanji minister Van Zeeland stavil v sredo predlog, naj se še to poletje sestanejo zunanji ministri 12 atlantskih dražav, ki naj preuče vključitev Grčije in Turčije v Atlantski pakt ter vprašanje daprinosa Zahodne Nemčije pri oborožitvi Zahoda. Številni obiski ameriških funkcionarjev v Madridu pa kažejo, da skušajo ZDA vključiti v ta napadalni pakt tudi Francovo Španijo.

V ta namen se tudi Amerika pripravlja na nadaljnje žrtve. Predsednik Truman je v četrtek v svojem radijskem govoru zahteval, da mora parlament ZDA podaljšati vladi diktatorska pooblastila na gospodarskem področju še za nadaljnji dve leti. Toliko časa bo namreč po njegovem še trajala nevarnost za gospodarski polom. V resnici pa predvidevajo, da je ta čas potreben za temeljito oborožitev in za monopololizacijo vsega ameriškega gospodarstva po velikih društvih.

Jutri, 17. t. m., s pričetkom ob 16. uri bo v

NABREŽINI

(na športnem igrišču)

PRAZNIK MIRU

V imenu Tržaškega odbora miru bosta govorila tov.

Angel BLAŽINA

in

Alessandro DESTRADI

Ta velika manifestacija se je imela vršiti v nedeljo 10. t. m. in je bila zaradi nepredvidenih ovir prenešena na jutrišnji dan.

Netilci vojne oborožujejo svoj jurišni odred za napad na socialistične države

450 milijard lir za oborožitev bo Amerika dala Titovi fašistični vladi

Jugoslavija mora prilagoditi svojo oborožitev po vzorcu atlantskih držav - Vpoklic starejših letnikov pod orožje - Vojaška ojačenja na albanski meji - Namestnik finančnega ministra aretiran

V Londonu so se ta teden zaključila posvetovanja med predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije glede nove pomoči Titovi fašistični kliki. Zastopniki zahodnih velesil so se sporazumeli, da dovolijo beograjski vladi posojilo v skupnem znesku 150 milijonov dolarjev (105 milijard lir). K tej vsoti bo predvidoma prispevala Amerika 62,5 odstotkov, Velika Britanija 25 odst. in Francija 12,5 odst. Uradno obvestilo ne pove, čemu bo služilo Titu to novo posojilo, temveč navaja le da je namenjeno dobavam «dobrin različne vrste». Ze ta strah, da bi odkrito povedali, kakšno blago bo dobila Jugoslavija za to ogromno vsoto, dovolj zgovorno priča, da bo uporabljen ves ali pa vsaj večji del zneska v vojne namene. Izjava navaja dalje, da je smoter tega posojila «chranitev neodvisnosti in gospodarske ustalitve Jugoslavije».

Skoro istočasno je prišla izjava nekega visokega ameriškega funkcionarja, v kateri potrjuje, da so Združene države pripravljene nuditi izdatno pomoč v orožju fašistični vladi v Beogradu. Predstavnik zunanjega ministrstva in drugi funkcionarji so povedali tudi vsoto te pomoči, ki naj bi znašala samo v tej proračunski dobi 500 milijonov dolarjev (350 milijard lir). Jasno je, da skušajo ameriški imperialisti čim prej oborožiti jugoslovansko vojsko z najmodernejšim orožjem ter jo vreči v prvi napad proti socialističnemu Vzhodu. V tem namenu je odšel v Ameriko tudi načelnik glavnega generalnega štaba general Koča Popovič, ki se je dogovoril z ameriškimi vojaškimi osebnostmi o vseh podrobnostih glede oborožitve in načina pošiljanja orožja v Jugoslavijo. Ena najvažnejših nalog teh ogromnih posojil je ta, da se jugoslovanska oborožitev popolnoma prilagodi in izenači v vrstah orožja Združenih držav in ostalih atlantskih sil, kot to izrecno določajo njihovi medsebojni dogovori.

Prav tako kot je Amerika oboroževala korumpirano Cangkajškovo kliko ter potrosila v ta namen več milijard dolarjev, tako skuša do zob oborožiti sedaj tudi Titovo fašistično kliko, katera slepo izvršuje vse ukaze ameriških netilcev vojne. Toda razpoloženje jugoslovanskega ljudstva napoveduje ameriškim agentom v Titovi vladi še hitrejši konec, kot so ga doživeli kitajski nacionalisti.

Vedno večje je namreč nezadovoljstvo in sovraštvo jugoslovanskega ljudstva do svojih zločinskih zatiralcev ter marsikod prehaja že v odkrit in oboružen odpor.

Najbolj značilno za ta splošni odpor je dejstvo, da se vedno bolj množe aretacije visokih titovskih funkcionarjev. Pred tedni so aretirali enega od vodilnih sindikalnih voditeljev, sedaj pa je prišla vest o aretaciji Vase Svezentića, namestnika finančnega ministra. Aretiranih pa je bilo v zadnjih tednih še zelo veliko število drugih državnih funkcionarjev. Se večje epuracije in aretacije so v teku v jugoslovanski armadi, zlasti med oficirji in podoficirji, katerih je na deset tisoče po raznih zaporih in v posebnih koncentracijskih taboriščih.

Obenem pa zaostruje fašistično vlada vedno bolj že itak napete odnose s sosednjimi ljudskimi republikami. Tako je Titova vlada zahtevala od bolgarske, naj odpokliče namestnika vojaškega atašeja Ivana Ivanova, češ da ni zaželena oseba. Tudi obmejne provokacije so na dnevnem redu posebno proti LR Albaniji. Na albansko mejo so v zadnjem času prišla zopet nova vojaška ojačenja, posebno topništva z odgovarjajočim orožjem. Tudi letalske eskadre se selijo proti mejam, največ seveda na albansko mejo.

Največjo zaskrbljenost je povzročilo med prebivalstvom dejstvo, da so začeli klicati na orožne vaje tudi že starejše letnike do 45 leta starosti. To velja ne samo za rezervne oficirje in podoficirje ter specialiste, temveč tudi za navadne vojake vseh vrst orožja.

V službi netilcev vojne

Proslula Babičeva resolucija, soglasno sprejeta na zborovanju titofašistične «Fronte» 13. maja t.l. in že naslednji dan na pritisk od zgoraj vržena med staro šaro, doživlja sedaj pravcato raztelesenje. Ze Babič sam ji je ob osmini odvzel vse nevarne cesti, kot je ona glede postopne združitve obeh con.

Sedaj pa je prišel še nov mojster, ki je v treh člankih v titofašističnem «Progresu» dokazal svoje nedvomne konjederske sposobnosti; saj je, sklicujoč se na imenovano resolucijo, porezal iz nje še ono bore, kar je pustil Babič v svojem članku od 29 maja. Pisec članka D. L. najprej zagovarja stališče «Fronte», češ da ni imela drugega izhoda kot, da je zahtevala neposredne dogovore med Italijo in Jugoslavijo, da bi tako preprečila (!?!) vmešavanje velesil v Tržaško vprašanje. Toda možakar, mora takoj na to priznati, da ljudje niso sledili temu programu, ker je bil pač navadno slepomišenje. Temu bi mi dodali še to, da so zlasti Slovenci odgovorili z najodločnejšim «ne», ker so se pač zavedali, da bi v primeru sklenitve dogovorov morali pasti pod Italijo ali pa pod Titovo Jugoslavijo. Kljub temu, da je sam člankar nakazal nevzdržnost tega stališča, pa se kljub temu navdušuje za to, da «Fronta» ne opusti tega svojega stališča, temveč naj ga «vključi v uvod svojega volilnega programa, seveda s primerno razlago in pojasnili». Člankar celo kritizira, ker ni bilo v Babičevi resoluciji niti najmanjšega namiga o neposrednih dogovorih in sodelovanju med obema sosednjima državama, ter ugotavlja, da so zaradi te pomanjkljivosti trpele posebno one točke, ki govore o praktični uresničitvi temeljnih načel stalnega statuta STO. Kajti — priznavo nadalje — njihova uresničitev je neizvedljiva brez tudi formalne uveljavitve mirovne pogodbe (čemur pa se titovci hočejo za vsako ceno izogniti).

Na zahtevi neposrednih dogovorov nato gradi ta titovski «teoretik» svojo novo «rešitev». Predvsem izloči že vnaprej vsako diskusijo o popolni uveljavitvi mirovne pogodbe in dejanske ustanovitve Svobodnega tržaškega ozemlja. Nato izloči še ostale možnosti, to je priključitev vsega Ozemlja k eni ali drugi sosednji državi, kakor tudi razdelitev istega med Italijo in Jugoslavijo.

Končno pride na dan s pravimi kartami. Ne Svobodnega ozemlja, ne priključitve ali razdelitve, temveč Tržaško ozemlje naj postane «corpus separatum» (posebno telo), ki naj ga na podlagi sporazuma med Titovo in Degasperijevo vlado upravlja nekakšna «avtonomna» uprava, ki naj bi bila izvoljena od ljudstva. Zanimiv je ta predlog, ker se krije z zahtevo titovcev, belčkov in «indipendentistov».

Ta rešitev, ki jo skuša pisec prikazati kot «resnično boljšo rešitev», le zelo slabo skriva njen pravi namen — to je status quo, ki je od vseh rešitev pač gotovo najslabša, ker zaradi prisotnosti čet dveh imperialističnih držav in njunega najzvestejšega satelita izpostavlja naše Ozemlje neposredni in trajni nevarnosti vojne in popolnega uničenja. Toda prav to je namen tega člankarja, ki se je s tem pokazal za direktnega agenta anglo-ameriških imperialistov.

Naravno je, da ne zahteva tu da niti z besedico ne omeni odhoda okupacijskih čet. Saj brez njih ne bi bil mogoč «status quo». In prav tu vidimo, da bi — kot smo že ponovno poudarili pri vprašanju mešetarjenja — imeli edino besedo le anglo-ameriški imperialisti. Tako pade slehernu njegova utemeljitev v prilog tej «boljši rešitvi». Z neprekosljivo licemernostjo namreč skuša dokazati, da bi ta rešitev «na mah odpravila vsa trenja glede državne pripadnosti tega ozemlja». Jasno je, da bi molčala i De Gasperi i Tito, ker sta pač oba popolnoma udinjana ameriškim imperialistom; toda tržaško prebivalstvo pa ne bi molčalo in bi zahtevalo še bolj enotno kot doslej, naj odidejo vse tuje čete, ker le to je osnovni pogoj za mir in boljše življenje našega Ozemlja in njegovih prebivalcev.

Končno ugotavlja, da se obe sosednji državi ne bi odpovedali svojim zahtevam po Tržaškem ozemlju, kar bi po mnenju pisca dovedlo do «splošnega sodelovanja obeh držav na VSEH POLJIH». In prav tu je zajec, ki bi ga ameriški imperialisti radi ujeli. To je složno sodelovanje Italije in Jugoslavije na VOJASKEM POLJU, da bi mogli ameriški netilci vojne čim prej izvesti svoje zločinske načrte z našim Ozemljem, ki naj bi bilo v bodoči vojni glavno oporišče za dobavo čet in orožja bližnji fronti v južnoalpskem predelu.

V Portorožu letovišča za ameriške oficirje

Titovske oblasti so izgnale iz stanovanj številne družine zato, da bi nudile ameriškim «turistom» udobno letovanje - Velik hotel v Portorožu mrzlično preurejujejo - Za Angleže pripravljajo hotel v Kopru

V Portorožu so titovske oblasti nasilno izgnale iz vseh udobnejših vil dosedanje prebivalce in jih namestile po zakotnejših in revnejših kajžah v okolici ter v Piranu. Prav tako so izpraznile veliki obalni Turist hotel, ki je bil od konca vojne vse zaseden po vojski. Sedaj ga temeljito preurejajo. Izvedelo se je, da pridejo v kratkem tja na letovišče ameriški oficirji in njih družine. V ta namen preurejajo tudi stanovanja ob tovarni Arrigoni v Koprskem hotelu pa se bodo naselili izključno angleški «turisti». Ameriški oficirji so si ogledali celo hotel v Umagu. Tako bo vsa obala v službi bogatih tujcev. Po vesteh, ki krožijo v coni B pa bodo ti «turisti» plačali za letovanje in hrano po 600 lir na dan, kar je zelo malo v sorazmerju z obstoječimi cenami življenjskih potrebščin in mezdami delavcev in nameščencev v coni B. Zaradi tega so i delavci, i nameščenci cone B silno vznemirjeni in ostro obsojajo titovske oblasti, ki delajo izključno v interesu tujih vojakov, med tem po pozabljajo na domačine, delavce in nameščence, ki so letovanja oz. počitka in dobre postrežbe mnogo bolj potrebni, nego bogati in objestni tujci. Tako torej gradijo titofašisti «socializem» v coni B!

V Umagu je v teku gradnja večje garaže ob obali ter preurejevanje pomola. Kot kaže so ta dela zelo nujna, saj morajo delavci delati nepretrgoma po osem ur na dan. Titofašistični oblastniki se sicer izgovarjajo, da je potreben nepretrgan urnik zato, ker morajo isti delavci potem delati tudi na polju, kar pa ne drži. Za opravljeno delo prejemajo delavci po 110 do 120 din dnevno.

Pred dobrim mesecem je oficir JA Codilja Kvintino pretepel delavca Bruna Križmana in kmeta Ruggera Muggia v Pretrinjah pri Umagu. To je omenjeni titovski janičar storil zato, ker naj bi bil izvedel, da sta omenjena kritizirala fašistični režim, ki vlada v coni B.

Združenje bivših političnih preganjancev STO in Zveza partizanov STO vabita vse prebivalstvo na

KOMEMORACIJO MUČENIKOV IZ RIŽARNE

ki bo v četrtek 21. t. m. Ob 18. uri krene sprevod s trga Garibaldi in se poda na kraj mučeništva, kjer bosta ob 19. uri govorila tovariša

ALOJZ MARKOVIČ (Zvonko) in

GIORGIO JAKSETICH

Sodeluje godba Rinaldi ter zbora «Velesila» in «Tomažič».

POZIV KITAJSKEGA ODBORA ZA MIR VSEM NARODOM SVETA

Sestanek petih velesil naj reši korejsko vprašanje

Kitajski odbor za mir je te dni poslal angleškemu odboru za mir spomenico, v kateri predlaga, naj bi se vse države na svetu zavzele za mirno poravnavo korejskega spora na konferenci voditeljev petih velesil. To vest so angleški partizani miru sprejeli z velikim odobravanjem. V svrho popularizacije tega predloga so pretekli teden priredili v Londonu več velikih manifestacij, katerih so se udeležila razna gibanja za mir ter verske, mladinske in druge organizacije, na čelu z visokimi osebnostmi, bodisi s kulturnega, znanstvenega ali političnega področja

Tudi tokrat je britansko notranje ministrstvo poskušalo ovirati manifestacije za mir s tem, da je odreklo vizume raznim osebnostim iz tujine, ki o bile povagljene na manifestacije v London. Med temi osebnostmi je tudi znani sovjetski skladatelj Sergej Gerasimov.

Angleški odbor za mir je izvolil za novega predsednika odbora znanega novinarja in urednika lista «Reynold News» g. Gordona Shafferja.

V ZDA za obtoženci še odvetniki v zapor

NEW YORK — Ameriško vrhovno sodišče, ki je potrdilo fašistično obsodbo 11 komunističnih voditeljev, je sklenilo, naj se zaprejo tudi njihovi odvetniki, ki so bili kot branilci 11 obsojeni na 3 do 6 mesecev zapora. S tem ukrepom je ameriška militaristična klika prekosila celo naciste.

Francoske volitve

PARIZ — Jutri bodo po vsej Franciji politične volitve, ki bodo potekle v znaku nad vse nedemokratičnega volilnega zakonika, s katerim skušajo francoske reakcionarne sile onemogočiti Komunistični partiji vsako možnost parlamentarnega delovanja.

RIM — Za 21. in 22. junija je najavljena splošna stavka državnih uslužbencev in nameščencev. Vse tri sindikalne organizacije so pripravljene na stavko.

Kljub vsem vladnim oviram in kljub terorju titofašistov in belčkov na Goriškem

Uveljavitev Dem. enotnosti je izraz želje po miru in enakopravnosti

Posoška demokratična enotnost bo imela v novem pokrajinskem svetu 6 svetovalcev, od katerih sta 2 Slovenca - Titovci in belčki bodo imeli pa le po enega predstavnika v istem svetu - DC je iskala pomoč celo v umobolnici - Nekateri duhovniki so grozili vernikom z večno kaznijo, ako bi volili komuniste - Demokratično ljudstvo v tržiški okolici proslavlja veliko zmago na volitvah

Končno so bile volitve tudi v goriški pokrajini. V glavnem so volili nov pokrajinski svet; za občinske volitve je prišlo v poštev le šest občin med katerimi so tudi Doberdob, Sovodnje, Steverjan in Krmin.

Na italijanskem področju si je z vsemi silami prizadevala Democrazia Cristiana zato, da dobi premoč nad vsemi ostalimi strankami ter da zaduši Demokratično enotnost. Na slovenskem področju sta igrali isto vlogo titovska Fronta in belčki. Eni in drugi so se v svojih mahinacijah posluževali vsega, kar so si mislili, da jim utegne služiti v borbi proti delavski organizaciji t. j. Demokratični občinski in pokrajinski enotnosti. Pri tem so igrale nemalo vlogo tudi znane titovske limanice, ki so združene z raznimi penzijami, na eni ter prižnice na drugi strani. Vsekakor pa se oba nasprotna tabora, ali bolje rečeno vse tri politične skupine t. j. Democrazia Cristiana, titovski fašisti in belčki ne vesele preveč izida volitev. To pa zato, ker dobro vedo, da se je Demokratična enotnost močno uveljavila in utrdila in da uspeh v poedinih občinah še zdaleka nima nobenega resnega in splošnega pomena.

Demokratična enotnost se je posebno utrdila v tržiški okolici. To je tembolj razveseljivo zlasti zato, ker je prav v tem predelu goriške pokrajine poskušal novi fašizem ob podpori, ki mu jo je neposredno nudila titofašistična klika, ustvariti svoje izhodišče. Tudi Democrazia Cristiana je bila nameri fašistov zelo naklonjena. To je pokazala zlasti s tem, da je odrekla skoraj vsem povratnikom iz Jugoslavije volilno pravico. Toda kljub temu so demokratične sile odnesle razveseljivo zmago v Tržiču in v drugih manjših predelih okraja, v Ronkah pa celo absolutno večino. O ostalih občinah v Furlaniji, kjer so že od 1948. leta demokratične uprave na površju sploh ne govorimo, saj so v njih ponovno odnesle demokratične sile odločilno zmago.

Titovci in belčki se sicer hvalijo s tem, da so dobili večino slovenskih glasov, kar pa je polnoma lažno, kajti na Goriškem živi mnogo več, kot pa 5000 Slovencev.

Tako ob tej priliki dejansko zanikajo to, kar včasih trde in kar je res. Komu so dali svoje glasove ostali Slovenci v Gorici, Ronkah, Tržiču in Krminu? Po vsej pravici smemo trditi, da so jih dali Demokratični enotnosti in to zato, ker samo od nje pričakujejo, da se bo zavzela v novem pokrajinskem forumu za vprašanja, ki so življenjskega pomena ne le za posamezne predele pokrajine, temveč za vso deželo na splošno.

Pa pustimo številkam, naj one same govore.

V vsej pokrajini je volilo za pokrajinski svet 76.370 volivcev in volivk. Posoška demokratična enotnost je dobila skupno 21.896 glasov ali 28,7%, DC 35.725 ali 46,7%. (Od leta 1948. je nazadovala za celih 10.000 glasov), socialdemokrati so dobili komaj 6.61 ali 8,6%, italijanski neofašisti MSI 6.946 ali 9,1%, titofašisti Fronte komaj 2775 ali 3,6%, belčki pa komaj 2.467 ali 3,2%.

Te številke povedo marsikaj! Med drugim povedo tudi, da so titofašisti izšli iz sedanjih volitev poraženi na celi črti; saj so samo v mestu Gorici izgubili 450 glasov od zadnjih volitev. Prav tako predstavljajo belčki manjšino na slovenskem polju, kajti oni bodo prav tako kot titofašisti dobili le enega predstavnika v pokrajinskem svetu,medtem, ko bosta predstavljala Slovence v istem svetu 2 slovenska svetovalca Posoške demokratične enotnosti, katerim bodo stali ob strani še drugi štirje svetovalci italijanske narodnosti. Zato torej smemo po vsej pravici trditi in trdimo, da je Posoška demokratična enotnost izšla iz sedanjih volitev zmagovita.

Posoška demokratična enotnost je dobila 21.896 ali 28,7 odst. glasov

GORICA

1. volilno okrožje (v katero je vključen tudi Standrež): volilnih upravičencev je 5743; volilo pa je 2103 moških in 2841 žena. Posoška demokratična enotnost je dobila 338 glasov; titovska Fronta 511; Lipa 352; Democrazia Cristiana 2275; Socialdemokrati 572; MSI pa 761 glasov.
2. volilno okrožje (v katero spada tudi Podgora): volilnih upravičencev je 5337; volilo je 2097 moških in 2654 žena. PDE je dobila 599 glasov; Fronta 274; Lipa 228; DC 2308; Soc. dem. 609; MSI 587 glasov.
3. volilno okrožje (v katero so vključene Pevma, Oslavje in St. Maver): volilnih upravičencev je 5368; volilo je 2047 moških in 2597 ženo. PDE je dobila 325 glasov; Fronta 403; Lipa 329; DC 2047; Soc. dem. 425 in MSI 966 glasov.
4. volilno okrožje: volilnih upravičencev 5416; volilo je 2088 moških in 2836 žena. PDE je dobila 213 glasov; Fronta 245; Lipa 359; DC 2471; Soc. dem. 570; MSI 802. V tem okrožju je bila tudi neodvisna lista upokojencev, ki je pridobila 137 glasov.
5. volilno okrožje: volilnih upravičencev je 5089; volilo je 1793 moških in 2524 žena. PDE je dobila 240 glasov; Fronta 137; Lipa 234; DC 2411; Soc. dem. 474 in MSI 735 glasov.

V Gorici je torej skupno 26.953 volilnih upravičencev; volilo pa je 10128 moških in 13.452 žena, skupno 23.580 ali 87,4%. Veljavnih glasovnic je bilo 22.937. Posoška demokratična enotnost je dobila 1715 glasov; Fronta 1570 (450 glasov manj kot leta 1948); Lipa 1502; DC 11.512; Socialdemokrati 2650; MSI 3851 in lista upokojencev 137 glasov.

TRZIC

1. volilno okrožje: PDE 1709 glasov; DC 2167; Soc. dem. 552 in MSI 536 glasov.
2. volilno okrožje: PDE 1435 glasov; DC 2217; Soc. dem. 597 in MSI 649 glasov.
3. volilno okrožje: PDE 1306 glasov; DC 1986; Soc. dem. 536 in MSI 407 glasov.

V Tržiču je dobila Posoška demokratična enotnot 4540 glasov; DC 6370; Soc. dem. 1685; MSI pa 1592 glasova.

V DOBEDOBU je dobila PDE 102 glasova; Fronta 239; Lipa 265 glasov.
V SOVODNJAH je dobila PDE 149 glasov; Fronta 478; Lipa 395; DC 31; Soc. dem. 17 in MSI 8 glasov.
V STEVERJANU je dobila PDE 24 glasov; Fronta 220, Lipa 249; DC 34 glasov.
V RONKAH je dobila PDE 2652 glasov; DC, Soc. dem. in rep. 2201; MSI pa 282 glasova.
V SKOCJANU je dobila PDE 1805 glasov; Neodvisni 1102 glasova; MSI pa 180 glasov.
V STARANCANU: PDE 862 glasova; Neodvisni 821; MSI pa 98 glasov.
V TURJAKU: PDE 848 glasov; DC 373; MSI 84; titovska Fronta 1; Soc. dem. 8; Lipa 16 glasov.
V ST. PETRU ob Soči: PDE 628 glasov; DC 397; MSI 27; titovska Fronta 3; Soc. dem. 87; Lipa 6 glasov.
V FOLJANU: PDE 729 glasov; DC 703; MSI 42; titovska Fronta 6; Soc. dem. 174; Lipa 12 glasov.
V GRADISKI: PDE 1315; DC 1415; Soc. dem. 160; MSI 131; Fronta 21; Lipa 10 glasov.
V FARI: PDE 394; DC 756; Soc. dem. 42; Fronta 3; Lipa 6 glasov.
V DOLENJAH: PDE 52; DC 435; Soc. dem. 87; Fronta 77 glasov.
V MARIANU: PDE 449; DC 574; Soc. dem. 68, MSI 15; Fronta 15; Lipa 2 glasova.
V ROMANSU: PDE 1740; DC 2106; Soc. dem. 140; MSI 106 glasov.
V GRADEZU: PDE 1431; DC 2589; Soc. dem. 479 in MSI 272 glasova.
V ZAGRAJU: PDE 401; DC 450; Soc. dem. 185; in MSI 114 glasov.
V KRMINU: PDE 1725; DC 2498; Soc. dem. 388 in takoimenovani «neodvisni» titovec 204 glasove.

Na občinskih volitvah v Doberdobu je dobila Občinska demokratična enotnost 98 glasov; Fronta 239; SDZ 265 glasov.

V Sovodnjah je dobila Občinska demokratična enotnost 133 glasov; Fronta 386; SDZ pa 354.

V Steverjanu je dobila Fronta 228 glasov SDZ pa 274 glasov.

Na volišču v Sovodnjah

Potek volitev na podeželju

Nedeljske volitve na Goriškem so potekale povsem mirno. Nikjer ni bilo opaziti kakih neredov ali provokacij. Ljudstvo goriške pokrajine je s tem dokazalo svojo visoko politično zrelost. Skoraj po vseh voliščih so se zbirali volivci že v zgodnjih jutranjih urah.

Večinoma so prihajali volivci v malih skupinicah na volišča. Tako ni bilo nikjer opaziti nikakega prerivanja. Največ ljudi pred voliščem smo videli v Gabrijah, temu je bilo krivo menda dejstvo, da so prav to volišče odprli zelo pozno. Volišče v Doberdobu, ki so ga naši dopisniki obiskali okrog 3 ure popoldne, pa je bilo skoraj prazno, dasi je do tedaj volilo komaj 50 odst. upravičencev. Proti večeru so drugi dopisniki obiskali tudi Steverjan, kjer je bilo tudi več volivcev pred voliščem.

Predsedniki volišč, ki so bili po večini tujci, so hvalili resnost in politično zrelost volivcev. Na splošno so radi dajali obvestila o poteku volitev, je predsednik volišča št. 30 v Standrežu ni hotel sprejeti našega dopisnika.

Razni župniki so izrabili nedeljske pridige v propagandistične namene. Tako je bila pridiga župnika v Doberdobu pravcati volilni govor. Ta gospod je šel tako daleč, da je celo grozil vernikom z večno kaznijo, ako volijo za komuniste.

Tudi volišča bi ne smela biti prepleskana z propagandističnimi lepaki raznih strank. Tako smo videli, da je bilo zlasti volišče v Gabrijah «okrašeno» z lepaki belčkov in titovcev; prav tako je bilo volišče v Standrežu prevlečeno z lepaki DC in titovske Fronte.

V Gorici se je zlasti trudila DC, da spravi na volišča vse bolnike, starčke, onemogle in celo blazneže iz umobolnice, katerim so zdravniki izdajali nekaka potrdila, ki pa so bila v navzkrižju z volilnimi zakoni.

V Krminu je vladalo ves dan veselo razpoloženje, prav tako tudi po ostalih furlanskih vaseh in mestih. Po nekaterih furlanskih vaseh so po objavi izidov volitev izobesili delavske zastave in priredili celo veselice. S tem so proslavljali velike zmage, ki jih je na sedanjih volitvah dosegla «Posoška demokratična enotnost»

Kot po vseh krajih na Goriškem tako so titovci tudi v Pevmi, kjer je bil volilni sedež za St. Maver in Oslavje, skušali uvesti zmedo med tamkajšnjim prebivalstvom z izlivanjem svojega nacionalističnega strupa, s svojim že znanim orožjem, ustrahovanjem grožnjami z odvzemom pokojnine itd. Svojo volilno propagando pa se niso upali izvajati podnevi, temveč v poznih nočnih urah. Zadnje dni volilne propagande pa jim ni bilo več do svoje stranke in so svarili ljudstvo naj volijo le Slovence, oziroma, da je vseeno ali volijo takoimenovano DFS ali belčke.

Prebivalci so v gavnem že v dopoldanskih urah opravili svojo dolžnost. To pa najbrž ni bilo po volji višjim volilnim organom in so skušali ovirati volitve. Volišče v Pevmi je bilo popoldne ustavljeno približno za tri četrt ure, češ da se ne ve ali je treba zapisati tudi številko osebne izkaznice posameznega volilca.

Kljub veliki propagandi titovcev in belčkov so prebivalci v mnogo večjem številu, kot v prejšnjih volitvah, oddali svoj glas kandidatom Posoške demokratične enotnosti. Goriški Slovenci vedo, da bodo svoje socialne in nacionalne pravice na Goriškem dosegli edinole če bodo stali ob strani italijanskih demokratičnih množic, zato so tudi oddati svoj glas kanditatom Posoške demokratične enotnosti, ki se bodo odločno borili da dosego pravic Slovencev na Goriškem.

Zahtevamo intervencijo italijanske vlade

Svobodo in povratek v domovino italijanskim delavcem v Jugoslaviji!

Nad 70 italijanskih delavcev, ki so odšli v Jugoslavijo zaradi dela, ječi danes v zaporih titofašistov, ker so s tem, da so eni nabirali prispevke in na ta način pomagali družinam svojih tovarišev, drugi pa, ker so rekli, da je Tito nedemokratičen itd. storili velik «zločin».

To je zelo težek problem, toliko bolj, ker je malo znan in ker ga oblasti ne želijo dati v javnost. Toda ta problem so iznesle žene, matere, sestre naših sodržavljanov, ki že nad dve leti ječijo po zaporih ali na prisilnem delu pod nadzorstvom oboroženih biričev krvnika Rankovića. Te žene so se obrnile za nasvet in morebitno pomoč do organizacije Zveze italijanskih demokratičnih žena v Tržiču ter prikazale njihovo težko življenjsko stanje zaradi obsodbe svojih mož v Jugoslaviji.

Priznati je treba, da je Zveza italijanskih demokratičnih žena v Tržiču takoj priskočila na pomoč tem družinam. Izvedla je številne solidarnostne akcije ter načelovala delegaciji, ki se je podala k prefektu v Gorico, ter zahtevala pomoč in intervencijo vlade, naj bo omogočeno italijanskim delavcem vsaj dopisovanje s svojimi družinami.

Tudi mi se pridružujemo iniciativi Zvezi italijanskih demokratičnih žena ter pozivamo vse tovaše naše pokrajine, naj v vsakem kraju izvedejo akcije solidarnosti z žrtvami titofašistov.

Na podlagi naše preiskave, ki ni še dokončana izhaja, da se nahaja v titovskih zaporih v Jugoslaviji 18 delavcev iz naše pokrajine, njihova skupna kazen pa znaša 84 let in 4 mesece. Ostali štirje delavci pa so se, po prestanku kazni, ki ni bila višja od enega leta, povrnili domov.

Italijanska vlada ni do danes v tem pogledu črhnila niti besedice. V listu «Ora dei lavoratori» z dne 25. maja so bila prikazana mučenja naših sodržavljanov, ki jih izvajajo titofašisti po zaporih v Jugoslaviji.

Kakšne «zločine» so ti ljudje naredili? Kot smo že omenili, je njihov «zločin» bil ta, da so skušali pomagati družinam aretiranih sodržavljanov, drugi pa ker so govorili, da je Tito nedemokratičen itd. To so težki «zločini», za katere je treba 84 let in 4 mesece zapora? Očividno je tako, ker italijanska vlada o tej zadevi strogo molči.

Vsekakor pa, če bi se podobne stvari dogajale na Madžarskem, v Bolgariji, v Romuniji (kar pa ni mogoče, kot ni mogoče v nobeni drugi državi, kjer je na oblasti res prava demokratična vlada), bi italijanska vlada ne mogla molčati in bi razgibala diplomatične kroge in obveščala italijansko javno mnenje o njihovem delovanju.

Toda s Titovo Jugoslavijo je vsa stvar drugačna. Od titofašistične klike tega ni mogoče zahtevati, ker tudi ona koraka pod isto — ameriško zastavo.

Na noben način ne moremo razumeti molka najvišjih italijanskih oblasti o tem problemu. Upoštevali bomo zagotovitev prefekta, ki pa vseeno ni zadovoljiva. da se bo potom italijanskega konzula doseglo zvedeti za kraj, kjer so ti delavci zaprti, ter dovoljenje za redno dopisovanje s svojimi družinami, ki se nahajajo v Italiji.

Toda to ne zadostuje. Ker vemo za večino imen italijanskih delavcev, ki ječijo po titofašističnih zaporih in ker tolmačimo mnenje našega prebivalstva, ko ne gre, da bi se temu vprašanju dalo političen pomen, temveč le človeški, zahtevamo takojšnje posredovanje vlade, da se ti državljani izpuste na svobodo in povrnejo v domovino.

To je mogoče doseči, ker nobena država ne priznava Titovi vladi pravico do aretacije in strašnega mučenja tujih državljanov. Italijanska vlada je dolžna, da se zavzame za naše sodržavljane ter pomagati njihovim družinam

To je zahteva ne samo ljudstva naše pokrajine, temveč tudi jugoslovanskih narodov, ki nimajo nič skupnega z barbarskimi dejanji titofašistične klike. To je problem, ki zadeva oba naroda in katerega morata rešiti čimprej skupno obe vladi.

A. C.

OZADJE POLEMIKE O BITORAJU IN GOTSKI LINIJI

Atlantska frontna črta bi tekla po sredi Sloveni

«Neue Zuercher Zeitung» potrjuje, da je bila polemika med «Messaggerom» in «Primorskim» naročena iz Eisenhowerjevega štaba, da pospeši organizacijo satelitov - Tito bi žrtvoval Jugoslavijo za obrambo Zahodne Evrope

Nedavna polemika med «Primorskim dnevnikom» in «Messaggerom» o «Gotski» liniji odnosno o liniji Snežnik-Bitoraj je dvignila precej prahu ne samo pri nas in v sosednjih državah, Jugoslaviji in Italiji, temveč tudi drugod po svetu. Ceprav so merodajni politični krogi v Beogradu in v Rimu skušali zabrisati mučen vtis, ki ga je napravila ta polemika, vendar ni bilo mogoče prikriti njenega ozadja, to je konkretnih vojnih priprav atlantskega vojnega bloka v alpsko-jadranskem predelu.

Zborovanje partizanov miru iz Trsta, Gorice, Vidma, Tržiča, Cedada, Bolzana, Celovca in Innsbrucka, ki je bilo 18. marca letos v našem mestu, je prikazalo pred našo in svetovno javnostjo nevarne vojne priprave imperialistov v tem delu Evrope, znane pod nazivom «Bethouartov načrt», katerih uresničenje bi imelo za ves ta predel usodne posledice. Trst bi bil po teh načrtih glavno vojno oporišče za ves ta odsek alpske fronte od Nemčije pa do Reke. Eisenhowerjev obisk v Slovenski Benečiji in pregled italijanske alpske divizije je potrdil ne samo obstoj Bethouartovega načrta, temveč tudi, da se ta načrt že dejansko izvaja v vseh svojih podrobnostih, da se vrisujejo frontne črte; seveda ne one, ki sta jih «predlagala» «Messaggero» in «Primorski», temveč takšne, kakršne zahtevajo potrebe atlantskih šefov.

Glavna frontna črta teh vojnih načrtov reže slovensko narodno ozemlje točno po sredini, kakor nam zelo nazorno dokazuje s cinično analizo položaja v nekem članku švicarski list «Neue Zuercher Zeitung». Pisec članka je dopisnik lista iz Beograda s podpisom -alp-, ki je v jugoslovanski prestolnici že nad dve leti in pazljivo zasleduje ves ta čas politični razvoj na Balkanu. Njegove informacije so običajno neverjetno točne, kar je razumljivo iz dejstva, da je v zelo tesnih stikih s titovskimi in anglo-ameriškimi funkcionarji v Jugoslaviji, Trstu, Rimu in drugod. Zato jih ne bi smeli podcenjevati zlasti oni slovenski krogi v Trstu, ki sedajo k političnim razgovorom z omenjenim listom v žepu.

V razglabljanju strateškega položaja poudarja švicarski dopisnik vlogo Titove Jugoslavije, ki ji je v okviru imperialističnih vojnih načrtov odrejena najtežja naloga, da v primeru nove vojne prevzame obrambo Zahoda na balkanskem bojišču ter skuša preprečiti, da bi sovjetske in ostale ljudske vojske podrle zahodne pregrade, kakor se je to zgodilo že v obeh prejšnjih vojnah. Članka priznava predvsem, da je nemogoče braniti Jugoslavijo kot celoto, dočim bi bila obramba bosansko-srbsko-črnogorske gorske verige le zelo podrejenega pomena za obrambo Zahoda. Edina dva predela, ki prihajata resno v poštev kot bojni črti atlantskih sil, sta Slovenija in Makedonija. In prav pri obravnavanju zahodne bojne črte, ki naj bi tekla preko Slovenije, švicarski dopisnik izrecno poudarja, da zahteve italijanskih iredentistov (kot zahteva zlasti «Messaggero») po vrnitvi vse Primorske Italiji dokazujejo, da «določeni krogi skušajo vplivati na visoke ameriške vojaške funkcionarje, da bi ugodili zahtevam italijanskih iredentistov».

Toda kasnejši dogodki so dokazali, da so bili ameriški vojaški krogi tisti, ki so naročili imenovano polemiko, katera naj bi «vplivala» na atlantsko vrhovno poveljstvo pri določanju bodočih bojnih črt ter ugotovila odmev v javnem mnenju. Kajti za ameriške napadalce so njihovi sateliti vse prepočasni in bi hoteli pospešiti dokončno organizacijo alpske fronte.

Svicarski list nato opisuje bodočo frontno črto, ki bi se naslanjala na Avstrijske Alpe ter tekla v dolžini 150 km. po sredi slovenskega ozemlja preko Ljubljane do Reke. Ta črta je po njegovem mnenju glavna opora južnega odseka atlantske fronte in edina «rešitev» za Titove čete, ki bi dobivale na ta način orožje in preskrbo iz Italije. Glavne preskrbovalne baze bi bili Trst, Gorica in Videm.

Končno pride beograjski dopisnik «Neue Zuercher Zeitung» do jedra stvari v ugotovitvi: «Razgovori generalnih štabov o organizaciji preskrbovalnih poti postajajo nadvse nujni». Članka dobro ve, da staja Eisenhowerjev glavni stan vse bolj nestrpen zaradi zamude snitev vojnih priprav, ki jih spremljajo vzročajo sporna vprašanja med Jugoslavijo in Italijo, zlasti vprašanje razdelitve Trž[illegible] za ozemlja, kakor tudi [illegible] Titove vlade pred domačim javnim mnenjem, da bi [illegible] javno vključila v atlantski vojni pakt. Prav tako pa švicarski novinar prav dobro ve, da so italijanski militaristi in fašistični krogi vedno pripripravljeni uslugo ameriškim imperialistom ter so zaradi tega [illegible] radi sprožili v svojem časopisju vprašanje postavitve atlantske fronte na Snežnik in Bitoraj, tem bolj, ker bi [illegible] janska vojska tako prišla [illegible] staro mejo in zopet priključila vso Primorsko Italiji. Pri [illegible] kajpak dopisnik ne pove, [illegible] so spori med italijansko in titovo vlado le navidezni te[illegible] vladajo med obema že [illegible] prijateljski odnošaji. Prav [illegible] radi tega se polemika o B[illegible] raju in Gotski liniji ni v[illegible] iz Rima in Beograda, te[illegible] so to prepustili manj odg[illegible] nim, čeprav od obeh vlad [illegible] troliranim glasilom, kot [illegible] «Messaggero Veneto» iz V[illegible] in Primorski dnevnik iz T[illegible] Za Tita je prišel predlog «[illegible] saggera» malo prezgodaj [illegible] javno mnenje v Jugoslaviji [illegible] ni bilo dovolj pripravlj[illegible] vendar pa je značilno, da [illegible] grad zaradi tega ni protes[illegible] pri rimski vladi. Potov[illegible] Koče Popovića, enega v[illegible] nih itovih generalov v Z[illegible] kjer se že od 20. maja p[illegible] za dobave čim večje kol[illegible] orožja, pa kaže, da dana[illegible] jugoslovanska vlada ne [illegible] več dolgo oklevati z vst[illegible] v atlantski vojni pakt in [illegible] rati se Eisenhowerjevim [illegible] nim načrtom, ki predvide[illegible] bojno črto po sredini S[illegible] nije.

Ceprav je Ivekovič s s[illegible] izjavo skušal vsaj pred ja[illegible] stjo prikazati, da jugoslo[illegible] ska vlada in odgovorna [illegible] članek «Primorskega», [illegible] dar je bilo vseskozi [illegible] sno, da ni izšel slučajno [illegible] brez vednosti odgovornih [illegible] goslovanskih funkcionar[illegible] Najboljši dokaz je bil kon[illegible] jugoslovanskih novinarje[illegible] Mariboru, kjer so nekateri [illegible] poučeni jugoslovanski nov[illegible] rji napadli odgovornega [illegible] nika «Primorskega», češ d[illegible] z onim člankom zagrešil [illegible] pustljivo napako. Toda [illegible] Renko jim je — očividno [illegible] prt od «višjih» — zabrusil [illegible] zaj, zakaj da niso vsi [illegible] slovanski časopisi podprli [illegible] njegovega stališča. Značilno [illegible] tudi, da od tedaj tudi «Bo[illegible] in ostali jugoslovanski [illegible] pišejo v vse drugem ton[illegible]

Kljub temu, da vsepo[illegible] skušajo čim bolj zab[illegible] ti mučen vtis in omiliti [illegible] nutne napetosti med Italij[illegible] Jugoslavijo, pa teko razgo[illegible] o vojnih pripravah mirn[illegible] hitro. Titova vlada je z[illegible] sila ZDA za orožje ter [illegible] namen poslala v Ameriko [illegible] Popovića. Sedaj iščejo [illegible] najprimernejšo obliko v[illegible] čitve Jugoslavije v zahodn[illegible] padalni sistem. Švicarski [illegible] se izrecno zavzema za [illegible] pristop Jugoslavije v atla[illegible] pakt in verjetno, da do [illegible] ni več daleč.

To je v kratkem realna [illegible] ka vključevanja našega O[illegible] lja in vse Slovenije v [illegible] najhujših vojnih operacij[illegible] katerih si lahko mislimo. [illegible] šne posledice bi imele za [illegible] narod, četudi bi trajale [illegible] da le nekaj tednov. Za[illegible] vsak Slovenec danes p[illegible] vljen pred neizprosno [illegible] ali je za ali proti vojn[illegible] vključitev STO v atla[illegible] napadalni sistem ali pa [illegible] resnično ustvaritev Svob[illegible] ga tržaškega ozemlja z v[illegible] jamstvi «odprtega mesta» [illegible] vprašanje je za nas Slov[illegible] usodne važnosti; saj gre v [illegible] primeru za obstoj vsega [illegible] šega naroda in za življenje [illegible] kega izmed nas. Goranski [illegible] tje so davno, predno so [illegible] deli, da hoče Eisenhower[illegible] tegniti bojno črto po sr[illegible] slovenskega ozemlja, po[illegible] li svoje odločno stališče: [illegible] ti Rusom in ostalim sl[illegible] skim bratom se ne bomo [illegible] li» Istega mnenja je tu[illegible] gromna večina slovenske[illegible] drugih jugoslovanskih [illegible] dov.

Danes smo na vrsti mi [illegible] ški Slovenci, najzahodnejš[illegible] velike slovanske družine [illegible] jasno povemo svoje mn[illegible] ter zahtevamo, naj dose[illegible] okupacijsko oblast nado[illegible] guverner, tanke in kri[illegible] pa tovorni avtomobili in [illegible] ske ladje vseh držav, ki [illegible] jo mirno trgovati. Zahtev[illegible] ustanovitvi STO, za ja[illegible] «odprtega mesta» in po[illegible] demilitarizacijo in nevtra[illegible] cijo našega Ozemlja m[illegible] podpreti vse slovenske [illegible] tične skupine, če hočejo [illegible] slovenske in demokratič[illegible] di v dejanju ter ustvar[illegible] vsemi miroljubnimi Ita[illegible] našega Ozemlja široko fr[illegible] ki bo sposobna preprečiti [illegible] činske načrte imperialist[illegible] netilcev vojne z našim O[illegible] ljem in ljudstvom.

Tržaški Slove[illegible]

ZA KMETOVALCE

Cene mlačve

GORICA — Tukajšnja prefektura je določila za letošnjo mlačvo naslednje cene: Mlačva na premičnih električnih ali motornih mlatilnicah do 50 stotov po 480 lir za stot; od 50 do 100 stotov po lir 460 za stot, za količine nad 100 stotov pa po 440 lir za stot.

Za mlačve na nepremičnih mlatilnicah na električni ali vodni pogon, do 50 stotov po 450 lir za stot, od 50 do 100 stotov po 430 lir za stot, za količine nad 100 stotov pa po 410 lir za stot.

Za mlačve žita v gorskih predelih in za količine izpod 10 stotov bo cena povišana za 8 odst.

Ako bo žico presekal lastnik žita sam, mu bodo odšteli po 60 lir za vsak omlačeni stot žita. V primeru pa, da bi slame ne vezali v bale, se bo cena mlačvi znižala za nadaljnjih 65 lir na vsak stot omlačenega žita, toda le v količinah nad 50 stotov. Kot količina od 50 do 100 stotov se šteje le v primeru, da se mlačva nadaljuje nepretrgoma.

Karabinjerji v Jamljah spet zaplenili «Delo»

JAMLJE — Kot pretekli teden, tako so tudi v soboto tukajšnji karabinjerji poskušali pomagati titovcem in belčkom pri njihovi volilni kampanji s tem, da so preprečili širjenje našega časopisa. Tokrat so zaplenili 19 izvodov «Dela».

Ponovno vprašujemo karabinjerje, od kod so dobili tozadevna navodila? Naj nam povedo, kako, da veljajo ta navodila samo v Jamljah, medtem, ko se po ostalih vaseh prodaja naš list nemoteno. Vsekakor pa se bomo k zadevi še povrnili.

Takole so pisali pretekli teden...

«Katoliški glas» z dne 7. junija piše na prvi strani med drugim takole:

«Italija nam do danes ni še dala manjšinjske zakonodaje, ni še uzakonila naših šol, ni nam še postavno zagotovila nemotenega narodnega obstoja. Zakaj? Ker so tukajšnji šovinisti preprečali vlado v Rimu, da Slovencev kot upoštevanja vredne manjšine sploh ni! Na Goriškem živi, tako trdijo ti šovinisti, neznatna slovenska naplavina, ki je slučajno pljusknila preko meje v Italijo: gre za 13 tisoč Slovencev, ki z dneva v dan tonejo v italijanskem morju...

Slovenski bratje in sestre! Prišla je ura, da se uradno predstavimo Italiji in svetu. Slovencev v Italiji ni samo 13 tisoč in mi nismo nikaka naplavina. Mnogo več nas je!...

Nedeljske volitve so slovenski odgovor italijanskemu šovinističnemu omalovaževanju.

Kdor voli kominformistične komuniste, voli italijansko stranko...»

Take so torej modrosti «Katoliškega glasa»! Dejanja pa so drugačna. Prvo in kar je zelo, zelo pomembno je dejstvo, da so prav največji šovinistični nasprotniki Slovencev in pripadniki tiste stranke, ki je sedaj na vladi v Italiji in ki načelno odbija pravice Slovencem, kot manjšini, t.j. demokristjani, dali na razpolago svoja vozila propagandistom Lipe (za katero se zavzema «Katoliški glas») pri vršenju propagande.

«Primorski dnevnik» očita «Katoliškemu glasu», da je napisal, da pomenijo sedanje volitve nekako štetje Slovencev na Goriškem in da je s tem napravil uslugo šovinistom. Seveda se ne zaveda tega, da, kar očita «Katoliškemu glasu», v resnici tudi sam dela. Da tako dela nam je ponovno potrdil z naslovom uvodnega članka v številki z dne 13. junija, ki se takole glasi: **«DFS dobila večino glasov slovenskih volivcev».** Torej tudi po logiki «narodoslovcev» pri «Primorskem dnevniku» živi na Goriškem kvečjemu kakih 5.000 Slovencev! Zato smemo trditi in trdimo, da i belčki, i titofašisti delajo veliko uslugo italijanskim šovinistom, ki trdijo, da je Slovencev na Goriškem zelo malo, ali, da jih sploh ni.

Zato pa je pisanje zadnje «Soče» še bolj nespametno. Takole piše med drugim: **Ti ljudje** (misli namreč na «kominformiste») **torej niso nič manjši nasprotniki naše narodne manjšine in njenih pravic, kakor so desničarski šovinisti vseh odtenkov, ker bi radi uničili našo odpornost in napravili iz nas slepo orodje, ki bi ga izkoriščali po svoji volji...**

To torej, kar bi «Soča» rada naprtila drugim v resnici sama dela v družbi svojih sovrstnikov pri «Primorskemu dnevniku», in pri svojih «desničarskih bratcih» zbranih okoli «Demokracije» ter končno tudi pri «Katoliškem glasu».

Pred voliščem v Doberdobu.

ŠTUDIJSKA SNOV ZA CELICE V ZVEZI Z VOLITVAMI

ORGANIZACIJSKE NALOGE

V Trstu je volilna kampanja že v teku in, da ji damo potrebni razvoj, je treba natančno skrbeti za vse njene organizacijske vidike, brez katerih je nemogoče razvijati široko in globoko volilno akcijo.

Da zagotovimo volilni kampanji dober uspeh, mora izvesti organizacija dve temeljni nalogi:

1. V teku volilne kampanje morajo biti vsi tovariši smotreno mobilizirani in vsakemu je treba nakazati določeno delo.

2. Naša podrobna organizacijska in propagandistična akcija mora doseči brez izjeme vsakega volivca.

V tem cilju moramo ustvariti široko mrežo volilnih organov.

V območju vsakega volilnega sedeža (za Trst), v vsaki občini in vasi za podeželje, je treba postaviti volilno komisijo. V teh komisijah morajo biti člani Partije, mladi komunisti, simpatizerji, moški in žene, ki so pripravljeni delovati za volilno kampanjo in ki podpirajo našo listo.

Te komisije imajo nalogo, da preučijo seznam volivcev svojega območja (popis), izsledijo negotove volivce, organizirajo propagandno delo do vsakega volivca, naučijo glasovati za našo listo, določijo tovariše, ki bodo imeli nalogo skrutinatorjev in predstavnikov liste v svojih sedežih, ustanovijo različne odbore prijateljev naše liste in programa (obrtniki, trgovci, profesionisti, itd.). Naloga teh odborov je, da propagirajo, in to poslužujoč se najprimernejših oblik, naš program in kandidate. Sekcijski in celični komiteji nosijo neposredno odgovornost vodstva in pomoči volilnim komisijam.

V tovarnah se ne ustanovijo posebne volilne komisije, marveč morajo vršiti vse volilno delo prav celice. Treba bo organizirati sestanke delavcev in jim ob tej priliki obrazložiti naš program, preučiti bo treba nadalje nameščeno delavstvo in njegove politične usmeritve. Izvesti bo treba akcijo, na podlagi katere bomo pripravili nameščeno delavstvo, da bo oddalo svoj glas naši Partiji. Komunisti tovarniških celic morajo obenem razumeti potrebo, da dajo svojo pomoč sekcijam, kjer pač bivajo. Zaradi tega se morajo tudi vključiti v svoje sekcije za vso dobo volilne kampanje.

Dobro pripraviti široko omrežje aktivnih in borbenih volilnih komisij, pomeni, da smo s tem izpolnili enega izmed najvažnejših pogojev, ki so potrebni za dober volilni uspeh.

Toda to še ni dovolj. Treba je zajamčiti enotnost usmeritve Partije. Naša stališča morajo biti docela jasna vsem tovarišem. Zaradi tega je treba organizirati resno diskusijo vse Partije o temeljnih snoveh naše volilne kampanje. Iz tega je treba razumeti vso važnost in resnost, ki jo moramo polagati na te sestanke. V teku kampanje bo treba posvetiti še posebno skrb pripravljanju propagandistov, dobro bo treba pripraviti tudi govornike za vsako vrsto konferenc, hišnih sestankov in zborovanj. Organizirajo naj se sestanki z govorniki in sicer pred in po zborovanju ali konferenci, da bomo na ta način kritično preučili kakšen vtis je napravila konferenca oziroma zborovanje.

Da bo v stanju vršiti uspešno delo, si mora vsaka volilna komisija postaviti problem preučitve nasprotnikovih sil, ki delujejo na svojem terenu, poznati mora tudi kandidate nasprotnikov. To je potrebno, da si ustvari možnosti za pozitivno borbo proti kandidatom nasprotnikov ter da odvrne volivca od glasovanja za te kandidate. Nadalje je neobhodno potrebno poznati tehnične priprave nasprotnikov, da jih lahko prehitimo, kontroliramo in nevtraliziramo.

Volilna kampanja pa ima končno tudi svoj finančni značaj, ki prav gotovo ne spada med manj važne. Razen pisane propagande obstoja cela vrsta drugih stroškov, brez katerih je nemogoče vzdržati vse delo volilne propagande in organizacije.

Če se bomo resno in z doslednostjo pobrigali za ustanovitev, volilnega sklada, pomeni, da smo s tem postavili vsej kampanji trdno podlago. Resno je treba preučiti načrt in izvedbo zbirke za sklad, poslužujoč se pri tem prejšnjih izkušenj (1. maj, tisk itd.), izogniti se je treba temu, da bi prispevali samo komunisti. Najti je treba prim

Ob deseti obletnici zločinskega napada nacističnih tolp na prvo socialistično državo

Sovjetska zveza ne bo napadla vsak napadalec nanjo pa bo uničen

Junij 1941. Ves evropski kontinent ječi pod jarmom nacističnih osvajalcev, ki preganjajo cele narode ter pošiljajo in deportirajo milijone in milijone ljudi. Oni, ki so na početku upali na skorajšnjo mago zahodnih zaveznikov ter na osvoboditev izpod Hitlerjeve pete, so izgubili sleherno upanje in niso več verovali njihovim obljubam, niti niso sledili pozivom njihovih radijskih postaj, naj se z orožjem upro okupatorju; saj je bilo brezupno in blazno pričakovati, da bo goloroko ljudstvo uspelo proti sili, ki je v kratkem času razbila vse zahodne armade in zasedla vso Srednjo in Zahodno Evropo od Poljske do Pirenejev in Francije. Edino upanje, ki je še ostajalo, je bila Stalinja in nepoznana Sovjetska zveza. Toda ta ni bila v vojni in zaradi njene miroljubnosti ni bilo izgledov, da bi vstopila v vojno, v kateri sta

Tako je končal nemški Wermacht.

se merila dva bloka imperialističnih sil.

Tedaj je prišlo popolnoma presenečenja. 22. junij 1941. Hitlerjeva Nemčija je zahrbtno napadla edino socialistično delo na svetu, zanašajoč se, da bo prav tako kot v ostalih evropskih državah uspela s strategijo bliskovito vojno ter se polastila velikanskih bogastev prostrane Sovjetske zveze. To bi ji omogočilo voditi dolgo vojno proti zahodnim imperialističnim silam, ki so imele svoje glavne postojanke preko oceanov. Zadnjo pobudo za zahrbtni napad pa je dobil Hitler od svojih tajnih ameriških prijateljev, velikih monopolistov Du Ponta in drugih kapitalističnih magnatov, ki so imeli z njim stalne zveze in velik vpliv na politiko ZDA. Z obljubo, da bodo sklenili s fašističnimi državami mir in skupno napadli Sovjetsko zvezo, se je Hitlerjevim prijateljem v Ameriki in Angliji posrečilo potraviti nacistično Nemčijo v vojno avanturo, katera jo je povedla do neizbežnega poraza in uničenja fašističnih režimov.

Novica o zahrbtnem napadu je pretresla vse zasužnjene narode Evrope. Prvi občutek jim je bilo sočutje s sovjetskimi ljudmi in pritajen strah, da ne bi ta poslednja evropska država, od katere so pričakovali odrešitve, postala plen nacističnih hijen. Toda do čustvo je takoj nadomestilo drugo, čutilo velikega upanja in vere, da bo prav ta zločinski napad postal znanilec nove dobe osvoboditve izpod fašistične tiranije.

V to razpoloženje, ki je kolebalo med strahom in upanjem, med obupom nad strahovito sedanjostjo ter vero v boljšo bodočnost, je zadonel odrešilni klic tovariša Stalina, ki je poln vere in gotovosti v zmago pravice pozval vse zasužnjene narode k borbi za osvoboditev vseh dežel izpod pete nemških osvajalcev. Ta klic je bil signal vsem narodom v sužnosti, da so se začeli pripravljati ter se z orožjem v roki boriti proti barbarskim zatiralcem. Začela so se organizirati na Poljskem, Češkem, v Jugoslaviji, Grčiji, Albaniji, Franciji in po vseh drugih zasedenih državah odporniška gibanja, ki so skupno z junaško Rdečo armado zadajala nacističnim in fašističnim okupatorjem vedno težje udarce.

V dobi, ko so vsi evropski narodi pod vodstvom Sovjetske zveze vodili najodločnejšo borbo za svobodo, pa so zahodni zavezniki čakali in odlašali z odprtjem druge fronte. Sneti so svojo svečano obljubo, da bodo že v letu 1942. odprli na evropskem kontinentu novo fronto, da bi tako olajšali velikansko težo navala, ki jo je morala vzdrževati Sovjetska zveza sama. S strahovitimi žrtvami je plačala dežela socializma to verolomnost zahodnih velesil, katere so upale, da bo izkrvavela pod težkimi udarci in bi tako Anglija in Združene države prišli zatonj in brez žrtev do zmage in do absolutne nadvlade nad svetom.

Hitlerjeve horde so zasedle vso Belo Rusijo, vso Ukrajino in širne predele ostale Sovjetske zveze do vrat Leningrada in Moskve, do Stalingrada in Kavkaza. Razrušili so v svojem fašističnem besu številna velemesta, na tisoče malih mest in trgov ter na deset tisoče vasi. Nad deset milijonov civilnega prebivalstva ZSSR so pobili na domačih tleh ali pa v taboriščih uničenja. Poleg njih je padlo sedem milijonov vojakov, ki so s svojimi telesi branili sleherno ped svoje socialistične domovine.

Na konferenci v Teheranu je tovariš Stalin opomnil Churchilla in Roosevelta na njuno obljubo glede otvoritve druge fronte v Evropi. Stari lisjak Churchill se je izvijal, češ da ZDA in Anglija nista mogli še začeti z vdorom na evropski kontinent, ker bi tvegali v sedanjem trenutku preveliko število svojih vojakov; zopet je zagotavljal, da bosta izpolnili obljubo v teku leta 1943. Toda tudi tokrat sta Amerika in Velika Britanija izdali svojo zaveznico in komaj leto nato sta odprli novo fronto v Franciji. V času tega razgovora so nemške tolpe naskakovale Stalingrad — poslednji branik do bogatih petrolejskih vrelcev na Kavkazu in ob Kaspiškem morju ter ključ do Povolžja in Urala. Churchill je tedaj svetohlinsko tarnal, češ da Rdča armada ne bo mogla preprečiti njegovega padca. Stalin mu je tedaj ponosno odvrnil, da Stalingrad ne bo padel in da Rdeča armada ne bo hitlerjanskim hordam odstopila več niti pedi sovjetske zemlje.

In res, Stalingrad, ki naj bi postal ključ dokončne zmage fašističnih osvajalcev, je postal grob stotisočev nemških vojakov in začetek propada Hitlerjeve moči. Obkoljena in uničena je bila «nepremagljiva» 6. armada nemškega maršala von Paulusa. Rdeča armada pa je v še nevidenem poletu začela osvobajati sovjetsko domovino ter ostale dežele Evrope. Ni odnehala prej, dokler ni na ruševinah Berlina strla poslednjega odpora zločinskega nacizma, katerega blazni vodja si je iz obupa in sramote vzel življenje.

Največja zmaga v zgodovini je prinesla vsemu svetu težko pričakovan mir. Številne osvobojene države so si postavile namesto dotedanjih petokolonaških vlad novo, resnično demokratično ljudsko oblast, ki jih je osvobodila kapitalističnega izkoriščanja. Kolonialnim in polkolonialnim narodom pa je ta zmaga Sovjetske zveze in vseh protifašističnih sil utrla pot do osvoboditve izpod kolonialnega suženjstva. Tudi veličastna zmaga velikega kitajskega naroda je zrasla iz krvi milijonov rdečearmejcev.

Ko je Sovjetska zveza obnavljala svojo strahovito prizadeto deželo, prav tako pa tudi sedaj, ko z orjaškimi koraki stopa k komunizmu, ji je prva in najvažnejša skrb, kako bi čuvala svet pred novim razdejanjem. Z vsemi svojimi močmi in vplivom skuša preprečiti zločinske načrte imperialističnih netilcev nove vojne. Vse njeno delo, vse izjave njenih predstavnikov s tovarišem Stalinom na čelu, vsa njena politika teži za mirnim sožitjem obeh sistemov — socialističnega in kapitalističnega — ter za preprečenje novega svetovnega spopada.

Ne dela morda tega iz svoje slabosti. Kajti ve, da bodo sovjetski ljudje branili svojo domovino in da je ne bo nikomur uspelo zasužnjiti. Še več. Prav dobro ve, da bi nova vojna pomenila dokončen poraz in uničenje propadajočega kapitalizma. Toda kljub temu Sovjetska zveza ne bo in ne more napasti nikogar, ker ji to brani njeno socialistično bistvo. Če pa bo napadena, je pa gotovo, da bo napadalec plačal svoj zločin z lastnim poginom.

Ob deseti obletnici zločinsega napada na Deželo miru in napredka so vsi miroljubni narodi sveta trdno odločeni, da preprečijo nov svetovni požar, ter s podpisom berlinskega poziva zahtevajo, naj Združene države, Sovjetska zveza, LS Kitajska, Velika Britanija in Francija sklenejo med seboj pakt trajnega miru v svetu, ki edini more prinesti vsem narodom svobodo

Rdeča armada ni odnehala, dokler ni pri Berlinu strla poslednji upor zločinskega nacizma.

Izvedimo sklepe, ki smo jih zadali ob II. občnem zboru SHPZ

POŽIVIMO NAŠE ODRE!

Veliko je bilo storjenega od ustanovitve Pripravljalnega odbora do danes

Minila sta že dva meseca od II. rednega občnega zbora SHPZ, ko je bila izglašena sklepna resolucija, s katero si je članstvo Zveze zadalo nalogo, da dvigne prosvetno delovanje v vseh panogah in da pospeši borbo za dosego naših narodnih in kulturnih pravic, v povezavi z ono za mir v svetu in bratstvo med narodi.

Med ostalimi je bila zadana tudi naloga o ustanavljanju dramskih skupin in o pospešitvi delovanja tega sektorja v okviru prosvetnih društev.

Če si ogledamo, kaj smo vse napravili v tem oziru od časa, ko je bil osnovan Pripravljalni odbor ljudske prosvete, ki je vodil prosvetno delovanje od resolucije IU, t. j. od časa, ko so titovci pričeli vnašati razdor in rušiti napredno prosvetno delovanje, vse do I. izrednega občnega zbora SHPZ in do danes, lahko trdimo, da je bilo mnogo storjenega. Naši ljudje so videli marsikateri nastop dramskih skupin na domačih odrih in uživali marsikatero gostovanje. Večkrat so dramske skupine gostovale na Goriškem in drugje in lahko s ponosom trdimo, da je Prosvetna zveza na prvem mestu, bodisi po številu nastopov dramskih skupin, bodisi po številu obiskovalcev, v primerjavi z ostalimi takozvanimi kulturnimi ustanovami in organizacijami Tržaškega ozemlja, čeprav razpolaga le s skromnimi sredstvi, skoro brez poklicnih igralcev in režiserjev in pičlimi drugimi močmi, ki bi odgovarjale tej panogi. Vendar moramo ugotoviti, da so bile tudi tu storjene napake, četudi malega obsega, katere je pa nujno treba odpraviti, da bi se delo izboljšalo.

Večkrat se na primer dogaja, da se v kakem prosvetnem društvu osnuje dramska skupina, da naštudira, igra, nastopi parkrat, nato pa gre v pozabo, ker misli, da je delo tako zaključeno, v resnici pa ni delo dramskega odseka tako omejeno. Potrjuje nam to sama posledice tega, da v delokrogu prosvetnega društva, v katerem deluje taka skupina, vsako prosvetno društvo zaspi z njo. To pa posebno v krajih, kjer ni možnosti, da se ustanovi pevski zbor, ki je poleg dramske skupine najljubše kulturno udejstvovanje za naše delovno ljudstvo, bodisi iz tehničnih, ali iz drugih razlogov in le včasih se delo zopet zdrami. Naloga prosvetnega društva je torej ta, da skrbi, ko se osnuje dramska skupina, za to, da ima le ta dovolj možnosti udejstvovanja, bilo glede tehničnih pripomočkov (odrske priprave, kulise, zavese, kostume, prevozna sredstva in drugo), bilo glede moralne in materialne pomoči. Ne zadostuje, da ima dramska skupina vajo za vajo in da nikdar ne nastopi, taka skupina se bo zrušila, ker se bodo igralci sčasoma naveličali in razšli. Taka označba je odlikovala Prosvetno zvezo v njenih «slavnih» časih. Danes pa moramo igralce navdušiti in jim dati zadoščenje za njihov trud, organizirati jim nastope in gostovanja. Tudi ne smemo zaiti v obratno smer in jih preveč utruditi s prepogostim pošiljanjem na nastope. Le tedaj, ko bomo znali pravilno ravnati z igralci in jih oduševiti, bomo imeli od njih veliko koristi. Posebno pažnjo moramo posvetiti mladinskim in pionirskim skupinam, ker so novejše, zato manj izkušene, in ker je mladina bolj občutljiva, kot so odrasli. Ona nosi posledice razadnjaške vzgoje, ker je bolj izpostavljena raznim škodljivim vplivom. Greši, kdor se nad njo zgraža, namesto, da bi jo poučil. Mladina posebno potrebuje življenja, navdušenja in pouka: nudimo ji to v čim večji meri!

Upoštevati moramo dejstvo, da ni take težave pri osnovanju dramskega odseka kot pa pevskega zbora. Težje je vprašanje pevovodij nego režiserjev. Res je veliko pomanjkanje tudi režiserskih moči, vendar pa lahko dobimo v vsakem društvu sposobnega člana, dijaka, ki v tem pogledu utegne mnogo pripomoči, ali kogar koli, ki obvlada in ima večji organizatorični čut, da vodi dramsko skupino. To pa seveda vedno sporazumno in ob pomoči referenta za dramatiko v Glavnem odboru SHPZ. Pprav tako lahko priskočijo v pomoč člani sosednih društev. Vemo sicer vnaprej, da ne bodo še mogli doseči poklicnih moči, vendar se bodo z vajo tudi taki dobrovoljci zgradili, le dobiti jih je treba. Vsekakor je potrebno, da se društva in njihovo vodstvo resneje zavzamejo za dramsko udejstvovanje, da razmotrivajo to vprašanje na odborov sejah in na članskih sestankih, da ustanovijo dramski odsek, najsi bo tudi malega in skromnega.

Drugo je pa vprašanje iger in recitacij ter ostalega materiala, ki naj bi ga prosvetna društva vedno zbirala tudi to v posvetovanju z dramskim referentom SHPZ, da ne bi nastali nesporazumi in da bi vedno nudili napredna ter koristna dela poslušalcem, tudi radi koordinacije same.

Tam pa, kjer dramska skupina deluje in dobro, naj bi bila skrb vedno posvečena izboljšanju kakovosti podajanja iger in recitacij in prav tako tudi povečanju števila sodelavcev.

Ovira, ki nam prihaja iz premalega števila sedežev in dvoran, tudi ni tako nepremostljiva, ker dramske družine z naštudiranimi igrami lahko gostujejo v sosednih društvih. Vzemimo si za vzgled PD Lonjer-Katinara! Poleg tega je zdaj pred nami ugodna poletna sezona, ko lahko prirejamo na odprtem. Skrb društva pač mora biti tudi ta, da bodi število poslušalcev vedno večje, ker bomo gotovo lahko tudi pritegnili one sloje, ki so nam še oddaljeni.

Poživimo torej naše odre, zainteresirajmo zanje zlasti mladino in naše najmlajše! Nudimo našemu ljudstvu zanimive, vzgojne in istočasno zabavne nastope, da bomo seznanili najširše plasti slovenskega delovnega prebivalstva z našim jezikom, z deli naših in svetovnih velikanov besede! Izvedimo sklepe, ki smo si jih zadali v resoluciji! S tem bomo bili naše nasprotnike od imperialistov do njihovih hlapcev, ki bi na vse načine hoteli izriniti z zemeljske oble vse, kar je napredna.

JELKA GERBEC

Z ustanovitvijo patronatov na šolah bomo dali šoli tisto vlogo, ki bi jo morala imeti

VU mora rešiti vprašanje pomoči in zaščite šoloobveznih otrok

Upravičene zahteve mater delavk za pomoč revnim šolskim otrokom - Na šolah so potrebni šolski podporni odbori, ki bodo skrbeli za pomoč otrokom v denarju, knjigah, obleki, hrani itd.

Ker je danes bistvena lastnost kapitalističnega gospodarskega reda, da čim dalje bolj združuje bogastvo v rokah maloštevilnih posameznikov, je razumljivo, da se proletarizirajo kljub gospodarskemu napredku in navideznemu blagostanju vedno širše množice srednjih slojev. Spričo tega dejstva se hitro množe take družine, kjer za vzdrževanje ne zadošča več možev zaslužek, marveč mora tudi žena v tovarno in v razne obrate, da pomaga pri vzdrževanju družine. Posledica tega je, da so otroci delovnih slojev prepuščeni velikokrat samim sebi in ulici, ker jim matere — delavke zaradi zaposlenosti v tovarni in ko se vrnejo z dela vse trudne, ne morejo nuditi one vzgoje, ki bi jo bili njihovi otroci prepotrebni. Velikokrat pa tudi gmotno stanje delavskih družin ne dopušča nadaljnje izobrazbe njihovim nadarjenim sinovom in, če zgubi eden izmed staršev delo, ne zadošča zaslužek niti za nabavo najpotrebnejšega, kaj šele za šolske zvezke, knjige itd.

Zaradi tega težkega gospodarskega položaja delavskih družin je prišla prav od strani mater-delavk pobuda, naj se ustanove na šolah šolski podporni odbori za pomoč potrebnim otrokom in to v denarju, knjigah, obleki in tudi v hrani.

Tako je dne 19. oktobra 1950. ženska komisija pri Enotnih sindikatih, potem ko je dodobra preučila to vprašanje, poslala zadeven predlog z podrobno obrazložitvijo celotnega vprašanja pomoči in zaščite šoloobveznih otrok Šolskemu odseku v VU — prov. Andriju in 30. oktobra istega leta še odseku za socialno pomoč F. G. Ingallsu. Že 24. oktobra je šolski odsek pri VU odgovoril ženski komisiji, da je odobril ta predlog in da bo čimpreje začel z ustanavljanjem patronatov na šolah. Prav tako je tudi odsek za socialno skrbstvo odgovoril, da je postal ta predlog predmet širokega študija ter obljubil, da se bo pri tem odseku ustanovil nek odbor za pomoč šolskim otrokom ter da imajo namen organizirati celo tečaje za socialno skrbstvo, na katerih se bodo tečajniki dodobra spoznali z vsemi vprašanji socialne zaščite.

Toda na žalost moramo ugotoviti, da je ostalo le pri obljubah in da je medtem šolsko leto že pri kraju, o patronatih na šolah pa ni niti besedice več. In vendar bi bila ustanovitev patronatov velike važnosti, ne samo glede tega, da bi potrebni otroci dobili zastonj hrano v šoli, šolske knjige, zvezke, obleke, podpore v denarju, da bi šli lahko zastonj v kolonije, marveč bi se lahko na ta način odpravile vse nepravilnosti pri razdeljevanju podpor, ki nastajajo na šolah, ker je učitelj vezan edino le na podatke staršev o gmotnem stanju družin in njihovih otrok ter na svojo uvidevnost. Razne nepravilnosti s tem v zvezi pa se še povečajo, če pride sredi leta do nastavitve novih učnih moči, ki ne poznajo niti učencev, še manj pa razmer, v katerih žive otroci.

Gotovo je, da starši šoloobveznih otrok velikokrat dajo napačne podatke, ki ne odgovarjajo dejanskemu stanju misleč, da bodo tako vsaj nekaj dobili; učitelji pa nimajo niti časa niti možnosti, da bi te podatke kontrolirali. Tako ostanejo večkrat brez podpor prav oni učenci, ki bi jih bili najbolj potrebni. Velikokrat pa se celo dogaja, da učitelji razdeljujejo podpore po simpatijah do učencev ter po politični pripadnosti staršev ter zelo površno dodeljujejo podpore in po ne dovolj objektivnih kriterijih. Prav tako lahko zgubi podporo oni učenec, ki ni bil v času razdeljevanja podpor navzoč v šoli ter se ustvarja tako pri učencih kot pri starših slaba kri, ne upoštevajoč vse objektivne težave, ki nastajajo v zvezi s tako občutljivim vprašanjem. Posledica tega je, da zvale starši vso odgovornost na učitelje ter nastajajo obojestranska trenja med prizadetimi, ki tako zelo škodijo vzgojnemu delu, ki ga mora učitelj vršiti med svojimi učenci. Čestokrat pa tudi starši iz neumestnega sramu ne obrazlože vzgojiteljem gmotnega stanja, v katerem se nahaja otrok in družina ter raje na škodo učenca prikrijejo revščino, namesto, da bi odkrito prikazali učitelju težak položaj in bi na ta način imel vzgojitelj vpogled v socialno stanje učenca ter bi mu lahko pomagal pri njegovem razvoju.

Velike važnosti je ustanavljanje patronatov tudi v zvezi z zdravniškimi pregledi, ki se vrše po šolah zelo površno in ne obstajajo niti kartoteke, iz katerih bi bilo lahko razvidno zdravstveno stanje otrok. Šolski zdravniki pri pregledu otrok za v Kolonije ali za dodelitev podpor ne označijo pri posameznem učencu vrste in stopnje bolezni ali zdravstvenega stanja posameznega učenca, marveč na začasnih polah napravijo le neko znamenje, kateri učenec bi prišel v poštev za kolonije in kateri ne. Tako se učitelji znajdejo večkrat v veliki zadregi in pri omejenem številu mest in podpor ne morejo presoditi, kdo je podpore bolj potrebe gosp[illegible] se tudi s tem v zvezi doga[illegible] razne krivice. V tem pogledu bi prav patronati na šolah opravili veliko nalogo, ker bi se predvsem uvedla po razredih točna kartoteka učencev s popolno označbo njihovega gmotnega in zdravstvenega stanja. Prav tako bi bile tudi sanitetne obiskovalke prisiljene, da bi redno obiskovale družine otrok ter poročale patronatu, v kakšnih okoliščinah žive otroci.

Zato je potrebno, da začnejo delovati na šolah čim preje patronati, ki bodo ob podpori javnih oblasti in s sodelovanjem staršev, učiteljev, zdravnikov in sanitetnih obiskovalk nudili potrebna materialna sredstva in zdravniško zaščito ter bodo z navesti in s konkretno pomočjo usmerjali otroke pri njihovem nadaljnjem razvoju.

Spričo velikega odstotka kriminalcev med mladoletniki, ki kradejo in se ukvarjajo s črno borzo, pa bodo patronati tudi iz vzgojnega vidika opravili veliko nalogo. Šola in pravilna vzgoja sta namreč edini sredstvi, ki lahko bistveno spremenita položaj in to toliko bolj pri mladoletnih. Prav zaradi tega je pri nas tolike važnosti, da izbojujemo to veliko bitko za demokratizacijo šole, da bo šola in to zlasti osnovna šola prvo orožje proti delinkvenci; kajti edino tako bomo lahko uspeli tudi na drugih poljih preobrazbe širokih ljudskih množic. Ti patronati na šolah pa bodo lahko nadalje izvedli ono vzgojno nalogo, ki je šola ne more opraviti. Tako bomo preko šole in teh socialnih ustanov na njej dali šoli tisto vlogo ki bi jo morala imeti ali pa ji jo bomo ponovno vrnili, če jo je že zgubila.

Zato je toliko bolj potrebno, da pristojne oblasti čimprej začno z ustanavljanjem patronatov na šolah, tako, da ob prihodnjem šolskem letu ne bo nobene šole na tržaškem ozemlju, kjer ne bi bil ustanovljene te socialne ustanove. Nedvomno pa gre pri tem velika zasluga ženski komisiji pri Enotnih sindikatih ki je za to dala pobudo, in smo prepričani, da bodo še nadalje vodile borbo, da pride do uresničenja te njihove tako upravičene zahteve.

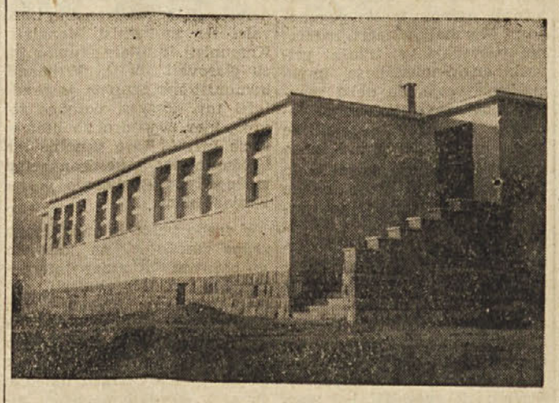

Nova šola v Saležu.

„Časi se spreminjajo in vasi z njimi“...

V PRIHODNJI ŠTEV. «DELA» BOMO ČITALI ZGODOVINSKI OPIS BARKOVELJ

S prihodnjo številko našega lista bomo pričeli objavljati drugi prispevek, ki ga je poslal tov. Venček, v katerem opisuje nekdanje življenje prebivalcev — danes najlepšega dela tržaškega predmestja — Barkovelj.

Ta prispevek bo zanimiv ne samo za Barkovljane, temveč na splošno za vse, ker pisec podaja v svojem spisu jasno sliko življenja Barkovljanov pred najmanj 80. leti: o življenju in trdem delu «šovernantov», ki se niso mogli nikakor sprijazniti z mislijo, da bi železni parnik plul po morski gladini, o nastanku imena vasi, o imenih in pridevkih Barkovljanov kakor tudi njih značilnostih. Se do danes se je ohranilo in so v vsakdanji rabi nič manj kot 230 družinskih pridevkov.

Da so Barkovlje slovensko predmestje Trsta potrjujejo turazne cerkvene knjige, kjer di razne cerkvene knjige, kjer stara slovenska rodbinska imena. Barkovlje so še leta 1860. bile razmeroma še redko naseljena vas. Proti koncu zadnjega stoletja, ko je avstrijska uprava dovolila gradnjo tovarn v vasi, se je v Barkovlje preselilo veliko število tujcev, zlasti Nemcev, Poljakov in nekaj Madžarov. V zadnjih 80 letih pa so Barkovlje doživele vsestranski razvoj in danes štejejo Barkovlje nad 4.000 prebivalcev, od katerih je približno 75 od sto Slovencev, domačinov. Ponosni so Barkovljani na svoje narodne šege in običaje, narodne noše in narodno pesem, na posebnosti prastarih domov in na stare zidane spomenike, ki so priča neštetih pokolenj. O vsem tem bomo čitali obširneje v prihodnjih številkah našega lista Takšni prispevki iz naših vasi, ki prikazujejo značilnosti naših krajev, stara domača imena hiš, zemljišč in druge nazive, ki opisujejo stare navade, običaje, dogodbe, domače izreke, pregovore, ki govore o zgodovini vasi in izročilih njenih prebivalcev, so neprecenljive vrednosti. Prav tako so važni razni stari predmeti, kot so narodne noše, staro domače orodje, oprema, vezenine, rezbarije, slike, kakor tudi fotografije takšnih predmetov ali posameznih dogodkov.

Zato vabimo vsakega, ki se še kaj spominja na posebne značilnosti svojega kraja, na običaje, dogodke itd., da jih opiše in objavi v našem listu, kar bo vsekakor dragocen zgodovinski zaklad.

KONTOVEL

2.

Pa poglejmo h Pilju, kjer je Novo in Staro Gospodarsko Društvo z dvorano ali po domače «Sinagoga», mesnica, kjer je Janez zgubil pri vsaki kravi 15 goldinarjev, nadalje Žužkovi, Kmjetevi, Uzevi in Starčjevi. V Pudškualju so Duhtervi, Kendeleti, Pineka, Burin — brat od Zludja, ki ga ucvrknil hudič s klanca — Toko in Stuokčjevi.

Pri Ceru so bili uod Tuončca ali Uaslotovi, katerim so očitali da so lahko prišli ob premoženje, ker so našli pred hiša jajčjo lupino, Bocek, Felipovi, od Fjererja in Srbjetevi, katerih nona je imela predpasnik iz sto kosov in barv in kjer stanuje danes Bug.

Vrnimo se spet na hrib, kjer so stanovali Bjersovi, Brnatovi, Guardjan in Sardoti in živi sedaj čvrst in čil Tine od Pakce, ki ima 92 let in paštna za stara leta. Tomaž iz Grada, Kurjo, Riko Štegandov in Türki. Vaščani vidijo na tem griču res ostanke starega gradu in pod zemljo naj bi bilo tudi orožje ali vsaj kovine, saj se neurje prav tja zaganja in večkrat je udarila strela tako v bjeku, ki jo je razklala, v oreh, v hišo Tomaža in Türkovo, kjer je ubila na ognjišču moža in ženo. Toda na Hribu je bilo tudi plesišče na odprtem. Za Devico Marijo so naborniki — palterji — s privoljenjem «guspud nünuca» organizirali ples. Na čelu bande so ti junaki z ruožo na klebuku obšli vso vas in sklicali staro in mlado na Hrib, kjer ni manjkala Mina s svojimi «štrükli». V poletnem času pa je klical s svojim rogom Paulo krave in jih odtod gnal mimo mlake na pašo.

Iz Hriba se odpravimo mimo «Žjegna» — kjer je postavljen krasen spomenik padlim partizanom — na «Dulanju vas». Ta del Kontovela se deli na tri berjače. V prvem so Markčjevi ali Hauda, Poker, Izvoljen Gašpjer — katerega žena Minka je pela tenor v procesiji — Cemparica, Gežek, Stršinavi in Muha, ki je spal v kadi. Na drugem Brjaču so Lüža, Raklça, Zajc, Toncelj, znan bolj kot buoter Vanje, prvi bakolo na Kontovelu. Na tretjem pa so Klinjevi, od Cinka in Mesni. Med Dolenjo vasjo in cerkvico sta se nahajali kar dve mlaki, manjša za napajanje živine in večja za druge potrebe. Po gotovih večernih urah se ni rado šlo tod mimo, ker navadno so se zbirale «štringe».

Za dopolnilo dodajmo še raztresene hiše. Na «Ključu» so bili Flika in Moko, «pod Fernedu» Rejpa in Buštjan, «na Kamenceh» Kranci in uod Lucij, potem še Vrhovci in Mlaker. Če pa smo še koga izpustili, naj nam oprosti.

Ves roženkranc imen in privržkov, ki smo jih opisali in našteli, je tvoril in deloma še danes tvori prebivalstvo tistega Kontovela, ki je znan kot vas veseljakov in dobričin, zavednih Slovencev-demokratov. Ne kamora in slovenski narodnjakarji prej, ne titovci in belčki danes ne dobijo terena zase. Za časa narodno-osvobodilne borbe je Kontovel dal težek doprinos v žrtvah. Toda tudi, kdor je ostal doma, ni držal križem rok. Kurirji in nabirnaje denarja in paketov je bila častna naloga vseh. Najrevnejši so izrazili, da lahko ostanejo brez večerje, ne morejo in ne smejo izostati pri nabiranju za borce. Tudi volitve so pokazale in potrdile, da so Kontovelci zdrav del slovenskega naroda na Tržaškem ozemlju. Kakor ne poznajo sovraštva med sabo — izvzemši tistega, ki ga je zanesla Titova kuga — tako tudi ne proti drugače mislečim ljudem. Kdor pride na Kontovel in je dobre volje, se kmalu sprijazni in dobi prijatelje ter se spet rad vrne.

Vedno bolj se krči gospodarstvo Kontovelcev, odkar so dobili drugo žilo zaslužka. Ko še ni bilo tržaške luke, so živeli od ribolova, živinoreje in kmetijstva. Saj spada pod njih «mapu» največji del gmajne in borovcov. Toda tudi druga posest je bila zelo obširna. Od «Pustranov, Grljanov, Bunufada, Skarpa, Huoljovcov, Mukulana, Uln, Kekedjezij, Uoljk, Zjegnovcov, Čedaza, Kuzjaka, pa do Barkel in Ceguotovcov», da skoro ves hrib so obdelovali oni. Toda tudi kraški del «Dou, Kamenca, Strsjela, Duori in Rovna» je bil obdelan in je rodil pšenico, repo, ječmen, ajdo, krompir, koruzo in «kraški tjeren». Po vrtovih okrog vasi pa so sadili zelje.

Toda življenje je bilo trdo. Po navpičnem bregu se je moralo vse nositi na rami ali na glavi — tudi gnoj — toda mogoče najtežje delo je bilo spravljanje sena po stezah, ki so bile večkrat ožje kot «fašči», in grozdja, ki se ga nosi samo na Kontovelu in le deloma na Proseku v «brjentah», ki tehtajo polne do 50 kg.

To težko življenje je dalo pičle sadove in ni zadostovalo za vse člane družin. Izvzemši «guspudarja» so poznili vsi «tri letne čase», to je, jedli so tedne in mesece samo zelje in ječmen, potem repo in krompir in zatem polento in ajdo. Meso — izvzemši prašičevine v bogatejših družinah — se je videlo in ne jedlo le za velike praznike in tudi kruh je bil v mnogih hišah pod ključem. Žena je bila pravi suženj, Zemlja, velika družina, hoja v Trst z mlekom in «merkancijo» ji niso dali oddiha. Po vodo in prati je morala na «Lükovce, Skdjenc, v Čedas in ob veliiki suši na Fantalon», to je čisto ob morju. Le za velike praznike in procesijo — «upasilo» — se je oblekla v narodno nošo — guor zvjezan, uplječje in vse zlato, ki je sem spadalo — ali pa poročno obleko, katera se je potem hranila za smrt. Otroci so umirali kot muhe. Večkrat na teden je zapel mali zvon. Bile so družine, ki so imele 12 do 17 otrok in kruha mogoče za dva. Nekaj je štel prvorojenček — bodoči gospodar — kateremu so kupili obleko in obuvalo, kar je zapustil svojim bratcem. Ubožnejši so poznali obuvalo z desetim in tudi šele s petnajstim letom. Tudi po ledu so se drsali bosi. Ni čudno po tem, kar smo videli, da so pustili v «bred» svoje «Uoljke in Ulne», kjer je večkrat na 2 metra širok grunt 4 metre visok zid, tako da poletno solnce vse zažge.

Danes se je lice vasi menjalo: mnogo kurnikov je izginilo, grade se nove hiše, napeljali so vodo in elektriko, težko še kdo hodi, odkar vozijo korjere. Postali so napol meščani, ki si sicer s trdim delom boljšajo življenje. Največ družin ima po dva otroka, ki niso več zatrpljeni in več jih zahaja v srednje in celo kdo na visoke šole.

Al.

KONEC

LJUDSKA PROSVETA

Kulturna prireditev v «Tomažiču»

V četrtek 21. t. m. ob 20. uri bo pri «Tomažiču» lepa kulturna prireditev s sodelovanjem domačih pionirjev, pevskega zbora PD Lonjer-Katinare, ki bo pod vodstvom mladega Čoka zapel nekaj lepih pesmi in igralska skupina bo uprizorila Nušičevo enodejanko «Oblast». Pridite!

* * *

Gostovanje dramske skupine PD «Ivan-Vojko» s Proseka-Kontovela v Križu

Jutri v nedeljo 17. t.m. ob 20. uri na prostem nastopi v PD «Vesna» v Križu znana dramska družina s Proseka-Kontovela, ki uprizori izvirno slovensko dramo v treh dejanjih «Veleja». Delo danes ni več nepoznano našemu občinstvu, še manj pa vrli mladi igralci, med katerimi so nekateri pravi ljubljenci naših gledalcev. Pri prireditvi bo sodelovala tudi domača godba, ki bo pred pričetkom zaigrala nekaj koračnic po vasi.

* * *

Kulturna prireditev v PD «Pečar»

V soboto 9. t.m. zvečer je priredilo PD «Pečar» v Zgornji Kolonji lep kulturni nastop slovenskih in italijanskih ljudskih umetnikov, ki so na dostojen način in v splošno zadovolstvo vseh navzočih izvajali vse točke sporeda.

Že sam pojav ljubke pionirke iz PD «Tomažič», ki je v italijanščini recitirala dve pesmici, je ogrel vse poslušalce, v še večji meri popularni Justo Košuta s «Tlako» in «Zdravljico». Ob klavirski spremljavi profesorice Boteghellijeve so nato zapeli italijanski tovariši in tovarišice več odlomkov iz italijanskega opernega repertoarja.

Sledil je svetoivanski kvartet, odličen v vsakem pogledu, potem pa so odigrali openski igralci Nušičevo enodejanko «Gumb», ki je zelo ugajala občinstvu.

* * *

Kulturni večer v VOM

PD «Vojka Šmuc» v Vicolo Ospedale Militare bo priredilo v četrtek, 28. t. m. prosvetno zabavni večer s pestrim sporedom. Natančnejši spored bomo pravočasno javili.

* * *

Ob obletnici smrti partizanskega borca Marja Maganje

Dne 11. t. m. je minilo 7 let, odkar je padel pri vasi Čepiču v Istri junaške smrti partizanski borec, major jurišnih odredov Marjo Maganja, kateremu je posvečen kulturni krožek v Vicolo Ospedale Militare.

Krožek je v sredo 13. junija počastil njegov spomin z lepo slovesnostjo.

VEČNA SLAVA HRABREMU BORCU!

TU PA TAM...

TEGA NE POVEDO — *«Primorski dnevnik» je postal zelo «skromen». Navajeni smo na njegove kričeče naslove čez vso prvo stran in zato smo se po izidu volitev na Goriškem nemalo začudili, ko smo opazili njegovo neobičajno «skromnost». V sredo je napisal v naslovu na 3 pičle stolpce, da je «DFS dobila večino glasov slovenskih volivcev» na Goriškem. Zakaj je torej obtičal v titovski tiskarni naslov čez 9 stolpcev in zakaj se niso nekoliko več razbohotili ob ugotovitvi, da je «DFS dobila večino glasov slovenskih volivcev»? Vzrok najbrže tiči v tem, da so titofašisti zgubili na Goriškem nemalo glasov in v sami Gorici kar 450. «Primorski dnevnik» pa je v svoji novopečeni skromnosti zamolčal to dejstvo in ni povedal svojim ljudem, da so bili vsi napori titofašističnih plačanih aktivistov po Goriškem popolnoma zaman. S tem so titofašisti dokazali, da so še nesramnejši od demokristjanov, ki so le morali pod pritiskom številk objaviti svoje težke izgube. Vneti pristaši Tita in njegove tolpe pa imajo le preveč trdo kožo, da bi kaj priznali. Ne priznavajo najtežjih zločinov in naj bi priznali, da so na Goriškem zgubili stotine in stotine glasov? Kako naj bi se to strinjalo z njihovo «moralo», z njihovo «dosledno revolucionarnostjo» in z njihovim «doslednim bojem za zmago resnice»? Oni pač nimajo niti toliko zajčjega poguma kot njihovi demokristjanski bratci in zato se jim ni čuditi.*

TITOVSKA «OBJEKTIVNOST» — *Titofašisti se že par let repenčijo, da «kominformisti izgubljajo tla» med množicami. In kot «dokaze» navajajo one svoje preperele plačance, ki skušajo v Italiji in Franciji ustvarjati videz nekega novopečenega titovstva. O «razkrajanju» komunističnih partij so napisali dolgo vrsto klobasastih «teoretičnih» razprav, ki naj bi imele namen uveriti javnost o titofašistični «zlati resnici». Toda sedanje volitve v Italiji so dokazale, da so tudi s tem argumentom prišli na boben in da so bile njihove kepe papirja bob ob steno naraščajočega revolucionarnega in miroljubnega gibanja. Povsod so demokratične sile pod vodstvom italijanske Komunistične partije izbojevale velike in svetovno pomembne zmage kljub nedemokratičnemu volilnemu zakonu in vsem demokristjanskim volilnim trikom. Zato ne morejo več ničesar reči v tej smeri. Da bi pa še nadalje vodili za nos svoje «nepregledne» množice, uporabljajo metode demokristjanov in ne objavljajo številk, marveč le mesta, v katerih so demokristjani kljub porastu ljudskih glasov zasedli s pomočjo svojih lisastih socialdemokratskih in republikanskih psičkov večino v občinskih ali pokrajinskih svetih. Zakaj ne povedo, koliko glasov več je sedaj prejelo ljudsko gibanje? Zato, ker se enostavno boje resnice in nočejo postaviti na laž vse svoje dosedanje «zlate resnice».*

«PRIMITE TATU» — *«Primorski dnevnik» se v sredo razburja, ker je tov. Ferlan na torkovi seji občinskega sveta zakričal županu Bartoliju, naj že preneha s samohvalisanjem o svojem «patriotizmu», ko je s svojimi ljudmi prodal celo titofašistom zemljišče za takozvani kulturni dom. Omenjeni list pravi z velikanskim zadoščenjem: «Aha, sedaj vidite, kaj so kominformisti... nič drugega kot... italijanski nacionalisti». Ta «obtožba» ne bi nič čudnega, ker nam pač tudi italijanski nacionalisti «očitajo», da smo slovenski in... ruski nacionalisti. A zdi se nam, da prav titofašisti nimajo prav nič kaj reči. Tov. Ferlan ni imel nobenega namena žaliti slovensko kulturo, nasprotno, saj je prav on tisti, ki se je neštetokrat zavzel za naše nacionalne in kulturne pravice, kar pa je le redkoma storil titofašistični «nacionalni borec» Dekleva. Hotel je le povedati, kakšen je «patriotizem» Bartolija. In prav tak «patriotizem» je «odlika» naših «slavnih» titofašistov. Oni se samo z besedami repenčijo in se vedno tolčejo po prsih, da so «pravoverni» prvoboritelji za nacionalne pravice, a ne povedo ljudem, da niso nikoli potrosili niti enega vinarja za kulturne potrebe našega ljudstva, niso nikoli hoteli pomagati pri gradnjah ljudskih in kulturnih domov po slovenskih vaseh in so šele sedaj prišli na dan s svojim «kulturnim» domom, ki naj bi bilo žarišče titovskega nekulturnega barbarstva, ne pa čiste slovenske kulture. Ne le da niso nikoli pomagali našim prosvetnim društvom pri zgraditvi kulturnih in ljudskih domov, marveč je nek njihov vodilni funkcionar, ki je bil merodajen za izstavitev fondov, dejal ob neki priliki celo: «Mi ne bomo nič žrtvovali, igrali bomo samo na nacionalna čustva tržaških Slovencev». O teh dejstvih naj torej spregovorijo v svojem časopisju in naj ne falificirajo smisla besed tov. Ferlana.*

Žene in dekleta, ki so se udeležile krojnega tečaja se zahvaljujejo odboru Zveze demokratičnih žena, ki je organiziral tečaj in učiteljici za njeno požrtvovalno delo.

Odbor ZDŽ se pridružuje zahvali udeležen učiteljici Engiandi, ki je prostovoljno vodila tečaj.

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

Učitelj Kavšek nas je tožil in nam ne dovoli dokaznega postopka

Ali se tožeča stranka boji resnice? - Celo sodišče je osupnilo zaradi nečuvene zahteve odvetnika učitelja Kavška - Razprava se je nadaljevala včeraj

V sredo zvečer se je začela pred tržaškim sodiščem razprava proti odgovornemu uredniku našega lista tov. Rudiju Blažiču, ki ga je tožil učitelj Kavšek Dušan iz Plavij zaradi nekega članka, objavljenega v «Delu» z dne 28. aprila. V tem dopisu iz Plavij je naš list poročal, da je omenjeni učitelj ob priliki razdeljevanja božičnih zavojev, dejal šolskim otrokom, da je te zavoje poslal Tito, medtem ko so bili razdeljeni preko občinske podporne ustanove (ECA); poleg tega pa da je prisilil starega vaščana Coka Josipa, naj mu nudi jamstvo za neko posojilo pod pretnjo odvzema pokojnine po sinu padlemu v NOB.

Učitelj Kavšek je tožil naš list, ker pravi da so te trditve neresnične in zanj žaljive.

V prvem dnevu razprave pa je prišlo do presenetljivega dejanja, ki si ga nobeden ni pričakoval. Odvetnik dr. Baša, ki zastopa učitelja Kavška, je po otvoritvi razprave in po izrecenem vprašanju predsednika odklonil našemu listu in zanj njegovemu odgovornemu uredniku tov. Rudiju Blažiču pravico do dokaznega postopka. Sodišče in prisotni ljudje se na to stališče odvetnika Baše v imenu njegove stranke kar osuplo pogledali, ker je tak postopek nečuven v juridičnih forumih in ker meče senco na tožečo stranko.

Zakaj sta učitelj Kavšek in dr. Baša uporabila to zakonsko varjanto in tako premišljeno onemogočila našemu listu in njegovemu odgovornemu uredniku vsako možnost obrambe s konkretnimi dejstvi in s pričanjem ljudi, ki so imeli opravka z učiteljem Kavškom?

Odvetnik Zennaro, ki brani našega odgovornega urednika, je ob tej nečuveni zahtevi dr. Baše, dejal, da verjetno se civilna stranka boji ugotovitve resnice in zato noče, da bi se naš odgovorni urednik branil po vseh človečanskih pravicah.

Mi nočemo še povleči zaključkov o sredni razpravi, ker se je proces nadaljeval včeraj in ker nam je iz tehničnih razlogov onemogočeno nadaljnje poročanje. Toda vsi pošteni ljudje bodo že sami povlekli zaključke iz te zahteve dr. Baše in njegove stranke. Če se človek čuti užaljenega in prizadetega in je prepričan, da to kar so povedali o njem, ne odgovarja resnici, mora biti samo ob sebi umevno, da bo skušal dokazati, da je vse laž. A kako more ta oseba dokazati, da so o njej lažnivo poročali, ko ne dovoljuje obtožencu dokaznega postopka in dokazne obrambe? Kako naj vse to zgleda? Ali se morda učitelj Kavšek boji resnice? Ali se morda boji, da bi naš list in zanj njegov odgovorni urednik dokazala, da je bil dopis resničen?

Zastopnik učitelja Kavška se je na prvi razpravi zelo razburil zaradi vsesplošne osuplosti sodišča in prisotnih in se je hotel zagovarjati, češ da ne dovoljuje dokaznega postopka, ker da je naš list naperil politično puščico proti Kavšku in da zato ne verjame, kar bi mogle izpovedati priče. Toda kdo je na procesu dokazal, da hoče na vsak način izsiliti neko politično obsodbo? Vprav gospod Kavšek z dr. Bašo, ki ne dovoljujeta dokaznega postopka, ker si želita, da bi sodišče brez vsakršnega odloga izreklo obsodbo proti našemu odgovornemu uredniku. Tu je torej Ahilova peta dr. Baše in njegovega varovanca ter Ahilova peta vseh onih, ki sedaj vneto pihajo na vso to zadevo. Oni se boje resnice in hočejo brezobzirno obsodbo našega lista, kar naj bi šlo v klasje ravno sedaj, ko smo stopili v volilno ozračje. Toda s svojo nečuveno zahtevo pred sodiščem so le zgubili na ugledu in so za javnost izgubili pravdo.

Razprava se je nadaljevala včeraj. O njej ne moremo poročati, ker je naš list že v tisku. Zato bomo poročali prihodnjič.

PRAZNIK pionirjev 24. t.m.

Prihodnjo nedeljo, 24. t. m. popoldne bo na stranskem igrišču stadiona pri Sv. Soboti velik praznik pionirjev, ki bi se moral vršiti pred 14 dnevi pri Lovcu. Tokrat je občina že dala zadevno dovoljenje za odstop prireditvenega prostora. Prireditelji so že vložili prošnjo za dovoljenje na consko predsedstvo.

Voditeljem pionirjev priporočamo, naj skrbno pripravljajo naše malčke za to lepo pionirsko slavnost.

Danes zvečer bo prvo «morsko rajanje», ki ga organizira «Demokratična solidarnost». Odhod miljskega parnika iz trga Unità ob 20.30 uri. Listke se lahko nabavi na parniku. Na povratku bo parnik pristal tudi pri Scalo Legnami. Poskrbljeno je za zabavo in ples.

Še je družin brez pokojnine

Mi kriški očetje, matere in žene (12 po številu) padlih za naše skupne najsvetejše cilje, obtožujemo v svojem in v imenu svojih padlih sinov, hčere in mož, podlo početje udbovskih titofašistov, ki nam svojevoljno jemljejo že določeno pokojnino, ker smo ostali zvesti vsem načelom osvobodilne borbe ter se borili v smislu pete temeljne točke OF za osvoboditev izpod nacifašističnega okupacijskega jarma ob strani vseh slovanskih narodov na čelu s Sovjetsko zvezo in se nismo, kakor oni, izneverili ter smo žrtvovali svoje najdražje tudi za njihovo osvoboditev. Zato smo ostali danes brez pokojnine, ki bi jo morali redno prejemati. Jugoslovanski narod nam to tudi izplačuje, a plačani titovski agenti, ki so še bolj zagriženi od svojega trinoškega gospodarja, so v svoji gorečnosti spoznali naša imena za «nevredna» pokojnine. Zanima nas, kdo si polni žepe na račun naših žrtev. Toda kdor koli so, naj vedo, da obračun pride, da pride dan, ko bodo morali polagati ljudstvu račun za svoja podla dejanja.

(Sledijo podpisi)

DELOVANJE ODBOROV MIRU

Berlinski poziv naj gre v vse tržaške tovarne

Zbiranje podpisov za berlinski poziv je dejansko že v vsem razmahu. Kriškemu odboru partizanov miru, ki je prvi dovršil svoje plodovito delo so se pridružili še drugi odbori, ki so že dosegli znatne uspehe, bodisi z nabiranjem podpisov kakor tudi z izboljšanjem notranje organizacije.

Podali bomo v glavnih obrisih delovanje posameznih odborov miru.

Kot prvo naj navedemo, da bo jutri popoldne v Nabrežini «Praznik miru», ki je bil preteklo nedeljo odpovedan v zadnjem trenutku zaradi nepredvidenih tehtnih ovir. Kakor prvotno najavljeno se bo ves spored vršil na nabrežinskem sportnem igrišču in sicer s pričetkom ob 16. uri. Okrog 18. ure bosta govorila tov. Angel Blažina in Alessandro Destradi. V teku tega praznika pa bodo začeli z množično akcijo za podpisovanje poziva za sklenitev mirovnega pakta med petimi velesilami. Akcija za nabiranje podpisov bo zajela vso nabrežinsko občino.

V ARZENALU se je odbor miru sestal v sredo ter sklenil, da bo takoj začel nabirati podpise med vsemi delavci in uradniki, ki so nameščeni v tej tovarni. Pri tem pa bodo posvetili še posebno pozornost akciji za nabiranje podpisov med športnimi četami, ki se udejstvujejo v tovarniškem delokrogu.

Na KOLONKOVCU se je sestal odbor miru v četrtek. Tudi tamkajšnji partizani miru so sklenili, da se začne takoj zbirati podpise za berlinski poziv. Sestanku je prisostvoval član Glavnega odbora tržaških partizanov miru, ki je podal obširen politični pregled mednarodnega položaja ter poudaril nujno potrebo, da se pospeši in še bolj popularizira mirovni pakt petih velesil kakor tudi naša zahteva glede proglasitve Trsta za «odprto mesto». Predstavniki petih terenskih odborov miru so zagotovili, da se bodo sprejeti sklepi začeli tudi takoj izvajati.

V teku prihodnjega tedna se bodo začele oziroma nadaljevale akcije za nabiranje podpisov v naslednjih krajih: na Proseku, Opčinah, Trebčah, Padričah, Sv. Barbari (kjer je akcija že skoro do kraja izvedena), nadalje pri Daciju ter v večjih tržaških tovarnah.

Šolska konferenca

V nedeljo 10. t. m. je bilo v P.D. «Tomažič» zborovanje slovenskih študentov, na katerem je tovarišica Morana v svojem izčrpnem referatu podala vso problematiko slovenske šole ter naloge slovenskih študentov v zvezi s tem vprašanjem.

Nedvomno je bilo to zborovanje velikega pomena, ker je razčistilo mnogo vprašanj. Slovenski dijaki pa so se lahko dodobra seznanili z vsemi zahtevami, ki jih postavljamo slovenski demokrati v obrambo slovenske šole in z nalogami, ki jih imajo zlasti še potem, odkar je velika večina slovenskih intelektualcev izdala slovensko ljudstvo ter se prodala titofašistom za košček kruha. Kot eno izmed glavnih vprašanj je bilo obravnavano vprašanje klerikalizacije slovenske šole ter uvajanje mračnjaštva od strani takozvanih «vzgojiteljev», ki potvarjajo zgodovinska dejstva ter hočejo prikazati razne preporoditelje in velike duhove v zgodovini kot čisto navadne norce, ki nimajo z znanostjo nič opravka. Prav zaradi tega je borba za demokratizacijo slovenske šole tako zelo važna ker gre za tem, da bo imela šola pred seboj edini cilj, notranjo poglobitev študija ter bo dobila tisto človečansko vsebino, ki ji tako zelo primanjkuje.

V diskusijo je poseglo nekaj tovarišev, ki so z različnih vidikov osvetlili naloge slovenskih dijakov ter zlasti poudarili, naj pričnejo dijaki študirati problematiko naših okoliških vasi tudi z znanstvenega vidika ter naj v ta namen zbirajo podatke, ki bodo nedvomno služili za podrobno poznavanje našega ljudstva in njegovih problemov.

Odpovedana prireditev na Greti

SHPZ odpoveduje kulturno prireditev, ki bi se morala vršiti drevi v P.D. «Ravbar» na Greti in to zaradi akademije učencev slovenske osnovne šole v Rojanu, ki bo danes ob 20. uri v prostorih rojanske šole.

OBČINSKI PRORAČUN ODOBREN z običajnim glasovalnim strojem

Živinski sejem premeščen iz Bazovice na Občine - Komunisti so glasovali proti proračunu - Intervencija tov. Gombača za Škedenj Tov. Košuta zahteva otvoritev slovenskih vrtcev v tržaški okolici

Prvi del tržaške občinske seje, ki je bila v petek 8. t. m je bil posvečen interpelacijam ter odgovorom občinskih odbornikov. Naša svetovalka tov Karleta je ponovno zahtevala, naj se izboljša poslovanje občinskih pralnic predvsem pa naj se podaljša urnik. Predlagala je, naj bi slednje odprle ob 7. in zaprle ob 18. uri. Odbornik Bonetti je zagotovil tov. Bidovcu, da bodo še v tem letu pojačane plinske napeljave za Sv. Ivan, kjer sedaj stalno primanjkuje plin. Odobrena je bila nato nova tarifa za avtotaksije. Soglasno je bilo tudi sklenjeno, da se bodo prodajna mesta za branjevke na odkritih trgih izžrebala vsake tri mesece.

Občinski svet je nato obravnaval vprašanje premestitve živinskega sejma iz Bazovice na Občine. Agneletto pa je predlagal, naj bi se vprašanje odgodilo za poznejšo dobo, ces da so Opčine neke vrste «zdravilišče». Verjetno je hotel s tem še posebno ustreči peščici bazovskih bogataševv. Tov. Malalan je pripomnil, da se Openci nikakor ne poteguje za to premistitev. Dodal je še, da v tržaški občini dejansko ne obstaja več nikak pravi živinski sejem, izvzemši kako kupčijo, ki se sklene pod roko. To se pa dogaja večinoma na Opčinah. Zaradi tega je popolnoma vseeno, kje bo ta sejem v bodoče Končno pa je občinski svet odobril sklep, da se živinski semenj premesti na Opčine.

V drugem delu seje so prišli do besede odborniki, demokristjan Venier in socialdemokrat Dulci. Prvi je obravnaval točke proračuna, ki se nanašajo na njegov delokrog, dočim je dal Dulci povsem površne odgovore na razne interpelacije naših svetovalcev. Zaradi tega so slednji tudi ostro nastopili.

Na naslednji občinski seji, ki je bila v torek 12. t. m. je bila končno zaključena dolgotrajna razprava o občinskem proračunu. Se prej pa je svetovalec tov. Brocchi zopet interveniral glede izplačila izvan rednih ur nameščencem podjetja za javno snago ter glede nujnega vprašanja odpustov pri oddelku za javna nedonosna dela.

Sledilo je nato glasovanje za odobritev proračuna. Za proračun so glasovali demokristjani in njihovi priveski, socialdemokrati, republikanci in liberalci ter monarhist Monciati. Komunisti in ostale skupine pa so glasovali proti. V imenu komunistične skupine je predložil tov. Pogassi posebno izjavo, kjer so podrobno utemeljene kritike naše skupine ter istočasno nakazane konkretne možnosti za izboljšanje poslovanja občine.

V sredo pa se je nadaljevalo redno zasedanje, na katerem so obravnavali razne interpelacije, ki so jih postavili večinoma naši svetovalci. Tov. Gombač je vprašal pojasnila glede popravila cest in drugih objektov v Škednju. Odbornik Geppi je nato izrazil mnenje, da ni v Škednju potreben nikak odkriti trg, ker zadostujejo trgovine. Temu se je uprl tov. Gombač, ki je poudaril, da je potreba trga zelo občutena med prebivalstvom. Tov. Ghetz je ponovno načel vprašanje podpore ljudskemu športu in v tem smislu tudi popravil igrišč v Trebčah in Križu. Župan Bartoli mu je odgovoril, da bi se morali vsi člani ZDTV vpisati v CONI, na kar ga je svetovalec odločno zavrnil. Tov. Košuta je v imenu slovenskih staršev zahteval otvoritev slovenskih vrtcev v Padričah, Proseku, v Gropadi, Rocolu, Kolonji, Kolonkovcu, Vrdeli Skoljetu, Podlonjerju in seveda tudi drugje, kjer bi se pač pokazala potreba. Tov. Weissova pa je ponovno obudila svojo zahtevo v korist jetičnim, ki so po okrevanju odstavljeni iz zdravilišč.

Nato je odbornik Bonetti na dolgo in široko razlagal svoj načrt za reorganizacijo podjetja za javno snago.

ZOPET SO NA VRSTI odpusti v podjetjih

Odsek za nedonosna javna dela je začel zopet odpuščati delavce - Najavljeni odpusti v podjetjih Taurus in Alabarda

V odseku za nedonosna javna dela je vladalo nekaj časa nekakšno premirje v pogledu odpustov. V zadnjem času pa se je to žalostno vprašanje pojavilo v precejšni ostrini tudi na tem delavskem sektorju, ki je bil dejansko ustanovljen, da vsaj delno olajša vedno večjo brezposelnost. Tudi pri odseku za javna nedonosna dela so namreč v zadnjem času začeli odpuščati delavce. Te odpuste skušajo izvajati, ker opravičevati češ, da gre za izmenjavo brezposelne delovne sile. Dejansko pa vidimo, da odpusti z daleka presegajo zaposlitve in da je tudi zaradi tega, število brezposelnih iz dneva v dan večje.

Se drugi odpusti so najavljeni tudi v podjetju «Taurus», «Alabarda» in I.F.T. Vzroka je iskati nedvomno v naraščajoči krizi, ki je zajela vso našo malo in srednjo industrijo. Pri tem pa vidimo, kakšne koristi prinaša našemu mestu pogubonosni Marshallov načrt, kateremu posvečajo vsi tržaški priveski anglo-ameriškega imperializma svoje, do neba segajoče slavospeve. Neizbežne posledice blazne vojne politike mora torej občutiti tudi naša industrija in z njo vse delovno ljudstvo. Po eni strani se za vojne priprave trosijo milijarde, po drugi strani pa je delovno ljudstvo stalno izpostavljeno nevarnosti odpustov. Število brezposelnih pa se veča iz dneva v dan.

Enotni sindikati so intervenirali pri vodstvih podjetij ter bodo skušali na vsak način zajeziti naraščajoči val odpustov. Sicer pa je prav VU, kot prva poklicana, da se resno zavzame za to, vedno bolj pereče vprašanje brezposelnosti in da povzame tiste ukrepe, ki so jih že večkrat nakazali naši sindikati.

Resolucija Svetoivančanov

Da se ne ponovi 10. junij 1944

Ob obletnici prvega strahotnega bombardiranja Trsta so demokratični prebivalci Sv. Ivana poslali tržaškemu županu inž. Bartoliju resolucijo, v kateri se ob 10. juniju spominjajo vsega trpljenja v času vojne in vseh njenih posledic za naše ljudstvo. Resolucija ugotavlja nadalje, da je sedanja politika, ki jo vodi občinska večina, politika vojne in usužnjenja, ki je prebivalstvo ne odobrava. Zato pozivajo župana, kot občinski odbor in ves tržaški občinski svet, naj storijo vse, da bi se ne ponovile v našem mestu strahote, katerim smo bili priča v teku zadnje vojne.

Ob zaključku pravi resolucija, da je naloga župana, kot prvega izvoljenega meščana, ki ima dolžnost ščititi imovino vseh, truditi se, da bi Trst ostal izven vseh sporov in bi se istočasno v njem mogle razvijati pobude, ki bi dale našemu mestu njegov pravi značaj trgovskega in industrijskega mesta, kar bi končno, po tolikih letih borbe, privedlo do umiritve, ki je tako potrebna za njegov razvoj in napredek.

Slava njunemu spominu!

Dne 13. junija je poteklo sedem let, odkar so nacifašistične zverine umorile enega izmed najboljših voditeljev delavskega gibanja — tov. Božidarja Kolariča. Tov. Kolarič, rodom iz Sv. Barbare pri Miljah, je bil poznan širom našega Ozemlja kot izredno požrtvovalen tovariš in zmožen organizator ter voditelj delavskega gibanja. Prav zaradi tega ga je fašistični režim tudi stalno preganjal. Tov. Kolarič je presedel v zloglasnih fašističnih ječah 12 let, kar pa ni uklonilo njegovega borbenega duha. Ko se je po razpadu fašistične Italije vrnil v svoj rojstni kraj, se je takoj posvetil z vsemi silami osvobodilnemu gibanju. Toda nacistična zver ni mirovala, dokler ni izsledila neustrašnega borca za pravice delovnega ljudstva. Danes pa lahko trdimo, da so prav titofašistični izdajalci krivi mučeniške smrti tov. Kolariča, ki je predstavljal za njihove izdajalske naklepe dejansko znatno oviro.

Ob sedmi obletnici njegove mučeniške smrti se slovenski in italijanski demokrati spominjamo tov. Božidarja Kolariča kot neustrašnega borca za pravice delovnega ljudstva in bratstvo med narodi.

V ponedeljek 11. t. m. pa je potekla sedma obletnica junaške smrti majorja partizanskih jurišnih odredov tov. Marja Maganje, ki se je rodil v Križu pri Trstu. Tudi tov. Maganja spada v nepregledno vrsto slovenskih in italijanskih partizanov našega Ozemlja, ki so žrtvovali svoja življenja za boljšo bodočnost vsega človeštva.

Tov. Maganja je deloval dolgo vrsto let v delavskih vrstah. Bil je tudi aretiran. Ob razpadu fašistične Italije mu je uspelo zbežati iz zapora in se je takoj pridružil partizanskim edinicam, kjer si je zaradi svoje hrabrosti in borbenosti kmalu pridobil čin majorja. V spopadu s sovražnikom je padel 11. junija 1944 v Čepiču v Istri.

Slava njunemu spominu!

Vsako soboto je v P.D. «Vojka Šmuc», Vicolo Ospedale Militare št. 2, ples na prostem ob spremljavi izbranega plesnega orkestra. Posluje dobro opremljen bar.

Poziv ES delavcem članom Delavskih zadrug

30. junija zapade rok za povišanje zadružnega deleža Delavskih zadrug.

Pohitite z ureditvijo vašega položaja; pohitite izpolniti to svojo dolžnost — izognite se nevarnosti, da bi bili brisani iz seznama članov — in imejte v vidu, da imate možnost plačati dodatni znesek v malih dolgoročnih obrokih. **Podpišite takoj prišlanek na povišanje omenjenega deleža.**

DELAVCI!

Vaša enotna organizacija, Zveza enotnih sindikatov vas poziva, da z največjo pažnjo premotrite položaj Delavskih zadrug.

Okrog Delavskih zadrug se danes trudijo — in ne brez koristi — nekatere osebe in politične stranke, ki nimajo nič skupnega z zadružništvom, ki so bile vedno in so še danes njegovi najhujši sovražniki.

Z vašim aktivnim sodelovanjem v življenju Delavskih zadrug morate preprečiti uresničitev načrtov teh ljudi, ki hočejo držati to delavsko ustanovo daleč od življenja delovnega ljudstva in njegovih potreb kot katero koli podjetje pod neposredno kontrolo države ali kakšnega združenja. To pomeni, da jo hočejo še dalje držati v obupnem stanju, v katerega jo je privedel sramotni fašistični režim.

DELOVNI LJUDJE!

Delavske zadruge so neposredno izšle iz sindikalnih organizmov, v podporo splošni borbi delovnega ljudstva, kot orodje za obrambo kupne moči in plač delovnih množic, da bi omogočile maksimiranje cen. Delavske zadruge so nastale za pospeševanje aktivnosti medsebojne pomoči, s cilji solidarnosti in bratstva med delovnim ljudstvom.

DELAVCI!

Delavske zadruge se morajo povrniti k prvotnim nalogam. Toda te svoje cilje bodo mogle zasledovati le, ko se bodo z borbo in aktivno udeležbo vseh vas povrnile v roke zakonitih lastnikov, včlanjenega delovnega ljudstva in se bo začel razvljati tisti proces demokratizacije, ki ga mi želimo in ga drugi preprečujejo.

Evo zakaj vas vaša Zveza poziva, da delate in pazite, da se sovražniki delovnih ljudi ne polastijo dokončno Delavskih zadrug in da se te nasprotno povrnejo v službo delavskega razreda — ki jih je želel in tudi ustvaril — kot v slavnih časih pred fašizmom.

TAJNISTVO

ŠPEKULACIJE S KOLONIJAMI IN ŠOLO

Titofašisti dajejo argumente italijanskim šovinističnim krogom

Čeprav je že vsem znano, da je v Jugoslaviji, ki ječi pod režimom titofašističnega terorja, beda in lakota iz dneva v dan večja, so pa tržaški titofašisti sprožili letos še večjo in obširnejšo propagando za svoje počitniške kolonije. Dejstvo je, da se niso zadovoljili z običajno časopisno reklamo, marveč so razpošiljali našim otrokom celo povabila na dom. V teh povabilih obetajo tržaškim otrokom vse mogoče «dobrote» ter jih direktno pozivajo naj se vpišejo pri titovskih «okrajnih odborih».

Vsaka razsodna slovenska mati ali oče se mora nujno vprašati, kako je mogoče, da bo v današnji Jugoslaviji lahko gostovalo več tisoč tržaških otrok, ko je pa že vrabcem na strehi še predobro znano, da vlada tam vedno večja lakota, revščina in pomanjkanje, da so bolnice prenatrpane z jetičnimi in obolelimi zaradi fizične izčrpanosti in da niso prejeli tamkajšnji otroci že več mesecev niti praška sladkorja. Sicer je dovolj že samo dejstvo, da se nahaja v Trstu nad trideset tvrdk, ki se ukvarjajo izključno s pošiljanjem paketov živil v Jugoslavijo in vse so vedno preobložene z delom. Ko si bo tržaška mati ali oče zastavila tako vprašanje, mora pač priti neizbežno do zaključka, da so titovske kolonije le navadna politična špekulacija, ki je tembolj podla, ker izigrava prav potrebe revnih slojev. Za vsakega tržaškega otroka, ki bo šel na počitnice v Jugoslavijo bo moralo trpeti še večjo lakoto nekaj otrok naših bratov onstran meje. Tržaški otroci bi na ta način odvzemali jugoslovanskim, iz ust še tisto borno skorjico kruha, ki jim ga po mačehovsko deli krvavi Titov režim. Pošiljati naše otroke v titovske kolonije, pa pomeni, da se dejansko s tem odpovedujemo borbi za naše pravice na tem Ozemlju. Titofašistična propaganda za svoje kolonije je v resnici najboljši argument za italijanske šoviniste, ki nam ob vsaki priliki brusijo v obraz «sciavi ande a Lubiana». S tem postajajo prav titofašisti, ki se proglašajo kot «edini borci za pravice Slovencev, dejansko najboljši podporniki te zloglasne šovinistične teze.

Naša dolžnost je, da se borimo in zahtevamo od VU in merodajnih oblasti naj poskrbijo primerne kolonije tudi za slovenske otroke, ki so enakopravni z italijanskimi. Zahtevamo kolonije, kjer naj se nudi otrokom zdravo razvedrilo in fizična okrepitev, vse to seveda brez vsakih strankarskih političnih špekulacij. Edino to je dosledna borba za naše pravice.

Slično politiko kot za kolonije, vodijo titofašisti tudi glede slovenskih šol. Kot dokaz temu naj navedemo neko okrožnico naslovljeno staršem, ki jo je razširila Pahorjeva tentomska «SHPZ» v nižji slovenski gimnaziji in katero so prečitali učencem baje celo nekateri razredni nadzorniki. Tudi ta okrožnica je v bistvu prava propaganda za vpis v šole v coni B in Jugoslaviji. Starše se docela nepriprito poziva naj se za vsa pojasnila obrnejo na sedež Pahorjeve «SHPZ». Mesto da bi se titofašisti borili za nadaljnji razvoj in razširitev slovenskih šol na našem Ozemlju, pa propagandirajo celo v šolah kot takih za vpis v šole, ki se nahajajo v coni B in Jugoslaviji. S tem bodo imeli italijanski šovinisti v rokah dober argument za nacionalistične izpade proti Slovencem in slovenski šoli. In te argumente jim prožijo prav titofašisti sami.

Tudi na podlagi tega lahko vidimo pravo lice titofašistične sodrge, ki skuša odvračati Slovence od konkretne borbe za svoje narodnostne in socialne pravice. Istočasno pa skuša spraviti v svoje šole čim večje število tržaških dijakov in jim tam vcepljati sovraštvo do demokratičnih sil ter jih uporabljati kot orodje za svojo zločinsko vojnohujskaško politiko.

Za izlet na Dunaj

Združenje bivših političnih preganjancev STO organizira izlet na Dunaj z odhodom iz Trsta 29. junija in povratkom dne 2. julija. Vse potrebne informacije in pojasnila dobite na sedežu Združenja, trg Ponterosso 6, II.

DELOVANJE ZDRUŽENJA ZA PRAVICO DO STANOVANJA

Hišni lastniki ne smejo zlorabljati obstoječega zakona

Združenje za pravico do stanovanja nam je v zvezi s stanovanjskimi izgoni poslalo objavo, ki jo priobčujemo v izvlečku:

Dva predstavnika vodstva Združenja za pravico do stanovanja sta se te dni podala do sodnika gosp. Locuoca, da razpravljata o postopku v zvezi z ukazom ZVU št. 87 z dne 29. 5. 1951, s katerim je sodnik pooblaščen, da lahko po svoji uvidevnosti podaljša izvedbo stanovanjskega izgona za dobo do največ enega leta.

Sodnik je izjavil, da je postopek zelo enostaven; podaljšanje se bo odrejalo od časa do časa po ražnih primerih in bo temeljilo na stvarnih potrebah prizadetih strank. Predstavniki so priporočali, naj se izgoni določajo postopoma in se ravnajo po številu stanovanj, ki so na razpolago, da bi se ne ponovili več žalostni primeri zadnjih časov, ko so cele družine ostale na ulici, na kar je sodnik priznal, da se zaveda svoje odgovornosti posebno, ker je število stanovanj v primeri s stvarnimi potrebami minimalno.

Z ozirom na dejstvo, da so se dogodile zlorabe v zvezi s pravico postopanja proti lastnikom pred marcom 1942, je sodnik odgovoril, da ni pristojen soditi o vprašanju lastnine, temveč mora postopati v smislu sodbe; vendar bo pa upošteval tudi to dejstvo

Ker je sodnik omenil, da bi bilo treba v takih primerih vložiti priziv, je predsednica Združenja objasnila, da se največkrat to ni zgodilo, ker prizadeti niso natančno poznali zakona in so seveda bili zaradi tega obsojeni na izgon. Potrebno bi bilo, da bi se ta ugotovitev izvršila uradno, kot je to zahtevalo Združenje za pravico do stanovanja v svoji spomenici, ki je bila poslana vsem civilnim in vojaškim oblastem. Tako bi se izognili gotovim zlorabam, zaradi katerih vedno trpijo siromašnejši sloji prebivalstva ravno zato, ker ne poznajo zakona v vseh njegovih potankostih medtem ko se jih tisti, ki jih poznajo poslužujejo v svojo korist.

Ob zaključku razgovora so se poslanci Združenja pozivali na čut človečanske solidarnosti in priporočali, naj se stanovanjski izgoni omejijo na primere neplačevanja najemnine in nemoralnosti, a za ostale naj se jih določa postopoma, po razpoloženju stanovanj.

Za tiskovni sklad «Dela»

Ob priliki 8. obletnice smrti Stolfa Franca iz Križa darujeta sestra Gabrijela in teta Košuta Antonija za tiskovni sklad vsaka po 1.000 lir.

Tovariš Ado Slavec daruje za tiskovni sklad «Dela» 400 lir. Darovalcem iskrena hvala!

Za teden dni

Sobota 16. Aurelij
Nedelja 17. Jošt
Ponedeljek 18. Adolf
Torek 19. Gervazij
Sreda 20. Silverij
Četrtek 21. Alojz
Petek 22. Pavlin.

Zgodovinski dnevi

17. 1882. se je rodil G. M. Dimitrov, voditelj bolgarskega naroda.
18. 1936. so trockistično-buharinski zločinci ubili velikega ruskega pisatelja M. Gorkega.
22. 1941. je nacistična Nemčija napadla Sovjetsko zvezo.

RADIO ODDAJE

TRST II.
Val. dol. 343,9

SOBOTA: 13.10 Šramel kvint in pevski duet - 19.00 Program ski periskop.

NEDELJA: 9.00 Kmetijska oddaja - 11.30 Aktualnosti - 12 Od melodije do melodije - 13 Glasba po željah - 18.30 Oddaja za najmlajše - Gašper coprnik 21.00 Iz domače knjižne po 23.00 Priljubljene melodije.

PONEDELJEK: 13.00 Plesi iz nih narodov - 19.00 Iz filmskega sveta - 21.00 Vokalni koncert norista Renata Kodermaca. 22 Lalo: Spanska simfonija - 22 Operne fantazije.

TOREK: 13.00 Glasba po željah - 18.15 Cesar Franck: Simfonične variacije - 19.00 Mam pripoveduje - 21.00 Vzori mladini - Fran Levstik - 21.30 Beethoven: Koncert za klavir št. - 23.00 Romance.

SREDA: 18.15 Brahms: Koncert za klavir in orkester v d-mol - 19.00 Zdravniški vedež - 20 Evropski koncert - 20.30 Naša šola - 21.00 Slovenski zbori, duети in kvarteti - 22.30 Saint Saens Koncert št. 3.

ČETRTEK: 13.30 Popoldanski koncert - 18.15 Glasbeno predvanje - 19.00 Slovenščina za vse - 21.00 Radijski oder - Bernard Shaw: «Pygmalion», igra v 5 dej. - 23.00 Rieti: Simfonija 3 stavkih.

PETEK: 13.00 Glasba po želji - 19.00 Pogovor z ženo - 20 Tržaški kulturni razgledi - 21 Mojstri besede - Josef Mor Iz Hudobčeve dote - 20.02 Koncert violinista Karla Sancin 22.00 Čajkovski: Simfonija št.

ŠPORT

Spored tekem za jutri 17. t. KOSARKA

**Prven